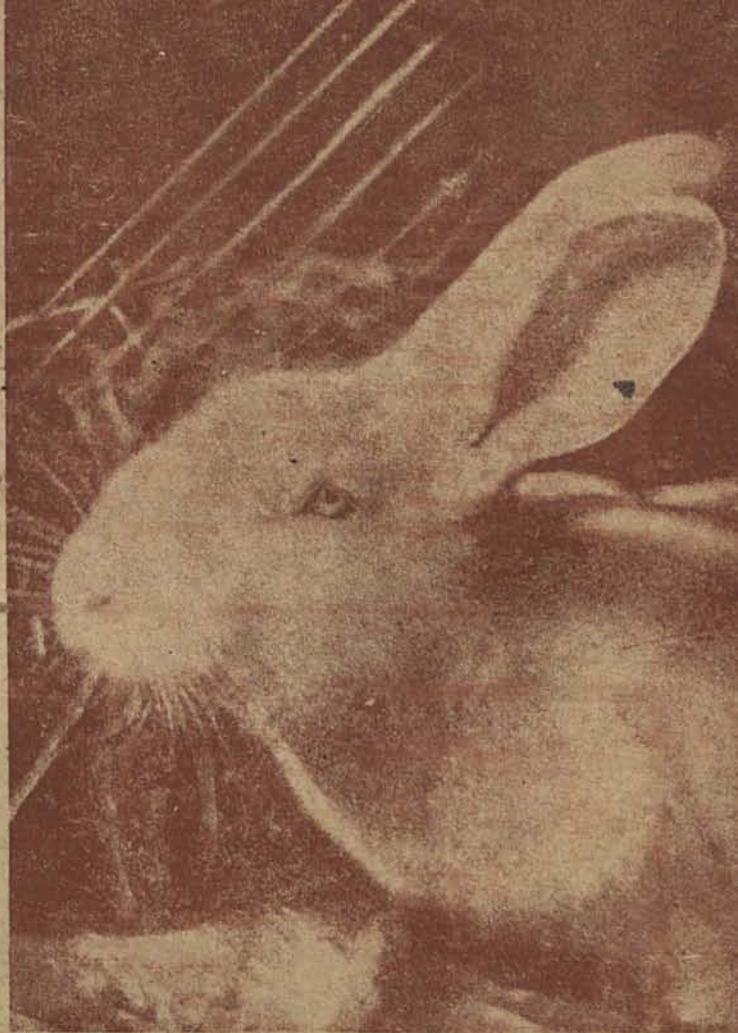

САКАВІК
1931

XVIII
7441 *(XII)*

85260 Ad

П АЛЯЎНІЧЫ
БЕЛАРУСІ

З Ъ М Е С Т

Перадаваў — нашы перадаўніцтва за ім — Пушніца. Аб песнавой парыхтоўцы пушніцы — Бунтар. Будаўніцтва гаспадаркі — Палаўніца і ў будучыні калгасу павінны быць аб'яднаны — Я. Ц. За справядлівага гаспадара — В. Бушчэвіч. Трусага доўлі — Першыя крокі — Мік. Цалеш. Палаўнічыя практыка. Палаўнічыя аб'яднанні — А. А. Д. Палаўнічыя сьпяць — А. Лауроў. Яшчэ пра отрыхі — А. Лауроў. Шырокія вясні — А. А. Палаўнічыя стрэльбы — Чаму вы не палляўнічаеце з штоўкай — У. Маркевіч. Сабакгадоўлі да вытанчанага развіцця сабакгадоўлі ў БССР — Ч. Церабыты. На таварыствах і яшчэкай — Грамадскі буксёр — М. Кошка. Рыхтуецеся да вясны — Сідарэвіч. Частобель цудоўна — Аляксандр. Забыты вятры ваўкі — Палаўніца. Праўце вольска — Палаўніца. За рубашкай У Швейцарыі, У Заходніх Штатах, У Канадае, Рынак мяху — М. Зубароўскі. Вясна і чым чужыя парыхтоўцы — Р. Сільніцаў. Аб чым гаворыць грамата — Бунтар. Клім. "Варшавскі" будзе абдулены — Р. Сільніцаў. Грамата Хроніка. Згода Беларускаму з Беларуска-Цэнтрам аб узаемададзіннях палляўнічай калгасу з калгаснай сістэмай.

АДЧЫНЕНА ПАДПІСКА
НА НАШУ ЧАСОПІСЬ

НА 1931 ГОД

ПАЛЛЯЎНІЧЫ БЕЛАРУСІ

ГОД ВYДАНЬНЯ V.

СКЛАД СУПРАЦОЎНІКАЎ ЧАСОПІСІ:

ЗНАТАКІ ПАЛЛЯЎНІЦТВА: праф. ФЕДЗІЮШЫН, МАРКЕВІЧ, ЕСІПАЎ, ЗУБАРОЎСКІ, КЛЧЫОНІ, ПЯТРУНКЕВІЧ, ВІНІЦКІ, ДЯЛІН, ПЯЧОНКІН, ГЕНЕРОЗЛАУ, РОХМАНІН, ШТАМ, САЦІНСКІ, ЧЭЛІШЧАЎ, САЛІН, ЛАУРОЎ, ПАТЦЭР і інш.
ШТО АДБІВАЕ ЧАСОПІСЬ?

Палаўнічыя: рыбны промысел, зьвераводства, аруж. тэхніку, сабакгадоўлю. Будаўніцтва палляўнічай гаспадаркі і калгасбудаўніцтва, быт палляўнічага і рыбака. У кожным нумары дзесяць аглядаў замежнага палляўнічага друку.

ШЫРОКА СТАВІЦЦА ЛІТАРАТУРНЫ АДДЗЕЛ: АПАВЯДАНЬНІ, НАРЫСЫ, ВЕРШЫ.

Выпісвайце, чытайце, раснаўсюджвайце.

ПАДПІСНАЯ ЦАНА: на год 2 руб., на 1/2 года — 1 руб. 20 кап., асобны нумар — 30 кап.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ва ўсіх паштовых аддзяленьнях і раённых таварыствах палляўнічых.

ПАЛЯЎНІЧЫ
БЕЛАРУСІОРГАН БЕЛАРУСКАГА
ПРАМЫСЛОВА-КААПЭРАЦЫЙНАГА
САЮЗУ ПАЛЯЎНІЧЫХ

г. Менск. Савецкая, 68, тел. 14-60

ВЫДАЧЕННЕ
ГАЗ. БЕЛАРУСКАЯ ВІСІА
ПЯТЫ ГОД ВYДАННЯ

УМОВЫ ПАПДПІСКІ:

На 1 год . . . 2 руб. — н.
На поўгода . . . 1 руб. 20 н.
На 3 месяцы . . . 70 н.
Асабны нумар каштуе 30 н.

1931 № 3

САКАВІК

XVIII
7441

XIV Нашы неадкладныя задачы

XVI Зъезд партыі даў па прамысловасьці наступную дырэктыву:

„... Асаблівая ўвага павінна быць звернута на разьвіцьцё экспартных галін прамысловасьці, якія павялічваюць нашы валютныя рэсурсы і якія, тым самым, адкрываюць новыя дадатковыя магчымасьці ў справе ўзмацненьня тэмпаў індустрыялізацыі краіны.

Рост патрэбнасьці шырокіх рабочых і сялянскіх мас і задача сыстэматычнага падвышэньня матар'яльнага і культурнага ўзроўню іх жыцьця, з аднаго боку, абмежаванасьць сельска-гаспадарчай сыравіннай базы, якая абмяркоўвае магчымасьць разьвіцьця галін лёгкай індустрыі, з другога боку—вымагаюць, каб на працягу апошніх трох год было забяспечана ў асноўным вызваленьне прамысловасьці па перапрацоўцы сельска-гаспадарчай сыравіны ад залежнасьці ў адносінах замежнага рынку і давядзеньне сыравіннай базы прамысловасьці СССР да ўзроўня, які-б забяспечваў поўнае выкананьне пяцігадовага пляну і максымальныя загрузкі існуючага абсталяваньня адпаведных галін лёгкай індустрыі..“

Гэта дырэктыва XVI Партъезду ўскладае на паляўнічую каапэрацыю адказную задачу ў сэнсе разьвіцьця вытворчасці ў сваёй сыстэме з тым, каб садзейнічаць нашаму соцыялістычнаму будаўніцтву.

Белкохотсаюзам уяршыню на 1931 г. вызначан плянавы пераход усёй паляўнічай сыстэмы на вытворчы ўхіл. Гэты плян пераходу на вытворчы ўхіл патрабуе

актыўнага ўдзелу усёй паляўнічай грамадзкасьці.

Галоўным у пляне працы на 1931 г. зьяўляецца трусагадоўля, зьверагадоўля, будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі і падрыхтоўка кадраў.

Трусагадоўля.

Самым рэнтабельным, што дае шпаркі зварот сродкаў і прадукцыю—мяса і скуркі, зьяўляецца трусагадоўля. На гэту справу адпускаецца пераважная сума грошай. У паляўнічай каапэрацыі БССР у 1931 г. гэта праца павінна пачацца з 4.500 шт. асноўнай статкі трусой. Гэта колькасць разьмяркоўваецца па 35 гаспадарках, з якіх: 32 гаспадаркі па 110-115, у двух па 300 і ў адной ад 450 да 600 галоў.

У першую чаргу ўзята ўстаноўка, каб трусятнікі будаваліся пры моцных таварыствах, а потым з гэтых трусятнікаў плямянны матар'ял будзе разьмяркоўвацца па іншых таварыствах і для ўкамплектаваньня іх трусятнікаў. Вызначана арганізаваць трусятнікі ў наступных раённых таварыствах на 115 трусой: Рэчыца, Брагін, Хойнікі, Гомель, Жлобін, Ветка, Чачэрск, Полацк, Віцебск, Бабруйск, Дрыса, Слуцк, Парычы, Барысаў, Чэрвень, Сьмілавічы, Мазыр, Петрыкаў, Лельчыцы, Магілёў, Быхаў, Рагачоў, Юравічы, Мсьціслаўль, Клімавічы, Крычаў, Ворша, Горкі, Лепель, Койданаў, Пухавічы і Бярэзіна. На 300 галоў у Менску і Бешанковічах. Ад 450 да 600 у паляўнічых калгасах „Белкохотсаюза“ ў Добрамьсьле Лёзьнянскага раёну.

Астатнія раёны, якія ня ўключаны ў плян трусагадоўлі, могуць і павінны таксама заняцца трусагадоўляй, але мяркуючы працу так, каб утрыманьне трусятніка было самае таннае і пад сілу таварыству, арганізуючы трусянікі пры калгасах, саўгасах і інш. Сыстэма трусагадоўлі ў паляўнічай кааперацыі вызначана гарэмная.

Зьверагадоўля і паляўнічая гаспадарка

У паляўнічай гаспадарцы 1931 г. павінен быць пераломным годам, бо ў гэтай галіне будзе праведзена вялікая праца. Лік заказнікаў павінен быць даведзён да 80 з агульнай плошчай 22.400 га. З нанава арганізуюмы х заказнікаў будуць 7 бабровых, адзін на коз, адзін на ва аплавуючую і балотную дзіч, адзін на выдру і адзін на кабану. Адначасова ўзмоцніцца ахова заказнікаў, будзе ўчынена аслупаваньне, а таксама падсеў кармавых траў і пабудова кармушак для падкормкі дзічы ўзімку.

У мэтах учынення шырокага вопыту па вывучэньню спосабаў выдзеньня паляўнічай гаспадаркі арганізуецца 12 прыпісных гаспадарак у раёнах: Менск, Барысаў, Ворша, Магілёў, Бабруйск, Гомель, Полацк, Віцебск, Мазыр, Горкі, Шклоў, і Рэчыца.

Для ўцягненьня грамадзкіх сіл і сродкаў па разьвіцьці зьверагадоўлі і абслугоўваньня паляўнічай гаспадаркі вызначана арганізаваць дзесяць паляўнічых прамысловых арцеляў ці калгасаў з ухілам на гадоўлю зьвяроў і трусаў.

Для аднаўленьня паляўнічай фаўны завозіцца 30 пар сібірскай вавёркі і 40 пар зайцаў з-за меж БССР. Для разьвядзеньня ў поўняволі ў Добрамьсьлянскі паляўнічы саўгас увозіцца 6 пар баброў, 5 пар выдры, 5 пар дзіках кабану. У няволі вызначана разьвядзеньне ў паляўнічых саўгасах і арцелях енатавідных сабак і норак. Таксама вырашана гадаваць сабак паляўнічых і аўчарак. Апроч таго павінны быць арганізаваны тры прамысловыя гаспадаркі пярнатай дзічы.

Культасьветная праца і падрыхтоўка кадраў

Недахоп патрэбнай паляўнічай кааперацыі людзей зьяўляецца самым хворым

зьявішчам. З гэтае прычыны ў першую чаргу будуць праведзены кароткатэрміновыя курсы для перепадрыхтоўкі і падрыхтоўкі кадраў. Трэба ўзмацніць працу па ўцягненьню паляўнічых у заводныя курсы паляўніцтва, якія існуюць у Маскве пры Інстытуце паляўніцтва, для чаго райтаварыствы павінны павесьці адпаведную работу між паляўнічых. Мы павінны стварыць на месцы свой актыў, дамагаючыся ўзьняцьця на належную вышыню яго культурнага ўзроўню.

Культасьветная праца ў нашай сыстэме амаль адсутнічае. Трэба дабіцца карэнага пералому ў культурна-асьветнай працы. Праз культурабудоўлю мы павінны выходзіць свой паляўнічы актыў.

Да гэтага часу не ва ўсіх раёнах ёсьць насыценгазэты, не арганізаваны бібліятэкі перасоўкі па ячэйках, няма гурткоў як паляўнічых, таксама і па вывучэньні асобных галін паляўнічай гаспадаркі. Мы павінны памятаць, што бяз узьняцьця пісьменнасьці, культурнасьці, набыцьця тэхнічных ведаў працоўным насельніцтвам вельмі цяжка будаваць соцыялізм.

Капітальнае будаўніцтва і мобілізацыя рэсурсаў

Выкананьне пяцігодкі ў чатыры гады патрабуе напружанага ўдзельнічаньня ў гэтым усёго працоўнага насельніцтва. 1931 г. зьяўляецца трэцім рашаючым годам у выкананьні пяцігодкі. Партыя патрабуе ад кожнага камуніста, ад кожнага рабочага, калгасніка, бедняка і сярдняка даць як мага больш энэргіі краіне ў сваёй працы на выкананьне пляну трэцяга году пяцігодкі. Жыцьцё ўшчэнт разьбіла апартуністычныя тэорыі правых і „левых“ ухілістых. Краіна шпаркім тэмпам перабудоўваецца на сацыялістычны лад. Паляўнічая кааперацыя ня можа адставаць ад агульных тэмпаў працы, якія вызначаны камуністычнай партыяй.

На капітальнае будаўніцтва 1931 г. паляўнічая кааперацыя адпусьце 299.900 руб. уласных сродкаў. Апрача капітальнага ўкладаньня патрэбны сродкі на апэрацыйныя выдаткі. З гэтае прычыны нам неабходна сабраць за 1931 г. ня менш 225.000 руб. паявых узносаў, частка якіх пойдзе на разьвіцьцё паляўнічай гаспадаркі. Апрача таго мы павінны павесьці ба-

рацьбу за зьмяншэньне выдаткаў, павялічыць зварот тавараў, ліквідаваць запачычанасьць па нашай сістэме, а галоўнае павялічыць нарыхтоўкі пушмехсыравіны асабліва другарадных відаў.

а) Нарыхтоўка крата—павялічыць унутраныя рэсурсы краіны

Вялікая карысьць ад мабілізацыі ўнутраных рэсурсаў як дзяржаве, так і паляўнічай каапэрацыі ў гэтым годзе будзе ад нарыхтоўкі пацука і крата. Да гэтага часу на нарыхтоўкі гэтых зьвяркоў мала зьвярталася ўвагі. Гэтага не павінна быць.

Мы павінны спачатку вясны ўдарным парадкам ўзяцца за нарыхтоўку крата і пацука. Трэба мабілізаваць увагу ўсяго насельніцтва на выкананьне плянаў вясеньніх пушных нарыхтовак. Трэба, каб у кожным сельсавеце, у кожнай паляўнічай ячэйцы былі зборшчыкі пушмехсыравіны, арганізатары нарыхтовак крата. Кожны працаўнік райтаварыства павінен не сядзець толькі ў краме і чакаць пакуль яму прынясуць пушніну, а сам арганізаваць зборку крата, у 1931 г. мы павінны нарыхтаваць ня менш 1.000.000 скурак крата.

Усю ўвагу паляўнічай каапэрацыі — на
выкананьне плянаў вясеньніх пушных
нарыхтовак.

Біолёг Белдзяржапаведніка Патцёр вывуча вавёрку.

б) *Утаненне трусагадоўлі павялічыць унутраныя рэсурсы*

Трэба знайсці спосабы патанення трусагадоўлі, упрасьціць будаўніцтва, не пераплачваць на корму і эканоміць яго, адшукаць танны корм і месцы для разьвядзеньня трусаў на волі, што дасць таксама эканомію рэсурсаў.

в) *Узмацніць нарыхтоўкі другарадных відаў пушніны*

Нарыхтоўка лекавых траў, пуха, пярэ і ўцільсыравіны дасць вялікую эканомію і павялічыць унутраныя рэсурсы краіны для сацыялістычнага будаўніцтва, ад чаго будзе карысьць і нашай каапэрацыі.

Большавікі павінны аўладаць тэхнікай

Выкананьне пляну 1931 году шмат залежыць ад нашай падрыхтоўкі, ад нашых ведаў у працы. Калі сталыя працаўнікі т-ва пачнуць самі працаваць па трусагадоўлі, зьверагадоўлі і інш., і будуць добра кіраваць гэтай справай, дык, бязумоўна, плян вызначаны „Белкохотсаюзам“ будзе поўнасьцю выкананы. Трэба, каб кіраўнікі таварыстваў навучыліся працаваць. Дырэктыва нашае партыі павінна быць выканана ня толькі кіраўнікамі райтаварыстваў, але ўсімі паляўнічымі, усімі ячэйкамі. Тэхніка—гэта галоўнае для выкананьня пастаўленых перад намі задач, таму трэба быць знаёмымі з тэхнікай у сваёй справе, у справе будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі, з тэхнікай працы ня толькі па гандлю, але і па разьвядзеньню зьяроў і трусаў.

Узмацніць працу з беднай, уцягнуць жанчын і моладзь у паляўнічую каапэрацыю

Праца з беднай у нас кульгае. Нашай каапэрацыі, якая дае зброю сваім членам, неабходна сурова сачыць за сацыяльным складам членаў. Трэба тэрмінова пачаць арганізацыю груп беднага па райтаварыствах, дабіваючыся, каб гэтыя групы беднага актыўна ўдзельнічалі ў працы каапэрацыі. Адначасова неабходна ўзмацніць уцягненьне жанчын і моладзь ад 18 да 22 год у нашу каапэрацыю, даючы ім ільготы як у адтэрміноўцы ўплаты пая, так і шляхам зьніжэньня на 50 проц. сумы пая ў параўнаньні з адпаведнай шкалай, адначасова ўцягваючы іх у працу і па ўсіх відах нарыхтовак.

За сацсаборніцтва і ўдарніцтва

Усе вызначаныя мерапрыемствы могуць быць праведзены ў жыцьцё толькі пры актыўным удзеле ўсіх паляўнічых.

Пагэтану трэба шырока разгарнуць сацсаборніцтва і ўдарніцтва ў сістэме паляўнічай каапэрацыі. Х Зьезд Саветаў БССР у сваёй адозве ад 23/II-31 г. заклікае ўсіх рабочых і работніц, калгаснікаў, бядняцка-серадняцкае сялянства і ўсіх грамадзкіх арганізацыяў напрудзіць усе сілы на выкананьне заданьняў па нарыхтоўцы, абвясціўшы ўдарны месячнік нарыхтовак да 25/III-31 г.

Мы павінны выканаць дырэктыву Камуністычнае партыі, мы павінны адгукнуцца на заклік Х Усебеларускага Зьезду Саветаў поўным выкананьнем нарыхтоўчых заданьняў, выкананьнем і перавыкананьнем пляну Белкохотсаюза на 1931 г.

Р. Сільнікаў.

Ваўкі зьнішчаюць тысячы галоў маладняка жывёлы на Беларусі. Неабходна ўзяцца за рашучае зьнішчэньне іх.

Пушніна

Аб веснавой нарыхтоўцы пушніны

Да гэтага году нарыхтоўка пушніны паляўнічай кааперацыяй праходзіла выключна за кошт тых зьяроў, якія адстрэльваліся ў сезон асенняга і зімняга палявання. У асартымэнце нарыхтовак займалі першае месца, галоўным чынам, наступныя зьверы: заяц, ліс, вавёрка і воўк. На такія віды пушніны, як сабака, крот, соня-полчак, мядзведзька-цокар, сьляпыш і г. д. не звярталася ніякае ўвагі. Між іншым, усе гэтыя віды пушніны асабліва крот і сабака займаюць у сучасны момант на мехавым рынку СССР і іншых краін вельмі вялікае месца. На крата, напрыклад, вельмі вялікі попыт. Яго скурачкі вырабляюцца і ідуць на ўпрыгожаньне жаночых гарнітураў.

У гэтым годзе ўрадавыя органы зьярылі вялікую ўвагу на вясельніа загатоўкі вышэй-паказаных відаў пушніны. Даны дырэктывы ўсім загатоўляючым арганізацыям, у тым ліку і паляўнічай кааперацыі, падрыхтавацца як належыць быць да вясельніа нарыхтовак і выканаць пляны іх на ўсе 100 проц.

Зараз зьвернем увагу чытача на тое, ці можа наша кааперацыя выканаць гэтыя пляны?

Бязумоўна можа і павінна выканаць! Адносна нарыхтовак сабакі, я-б сказаў іх (пляны) трэба і можна выканаць не на 100 проц., а на 200 ці нават на 300. Сабакі прыносяць шмат шкоды ня толькі паляўнічай гаспадарцы, але і сельскай і лясной, бо яны шмат зьнішчаюць птах у вясну. От тут і будзе ўдзячная глеба да зьнішчэньня бадзяхых сабак. Раней гэта справа ў нас ішла ня вельмі паспя-

хова, бо, з аднаго боку, паляўнічыя ня вельмі хацелі траціць набой задарма, а з другога—ім часта перашкаджала насельніцтва і нават мясцовыя органы ўлады. Зараз жа такія зьявішчы павінны адпасьці самі па сабе. Бадзяхы сабака павінен ня толькі ня шкодзіць нашай гаспадарцы, а і прынесці карысьць сваёй скурай. Паляўнічыя арганізацыі на мясцох з гэтае прычыны павінны паставіць пытаньне вясельніа пушных нарыхтовак на першым месцы ўсёй работы і дабіцца ад

Першыя „госьці“.

мясцовых органаў улады, каб яны ня толькі не перашкаджалі ў гэтым, а нават і дапамагалі, бо могуць зноў паўтарацца выпадкі, калі за забойства бадзячага сабакі паляўнічага цягнулі ў суд і прысуджалі к штрафу. Ад такіх зьявішчаў пацярпяць шкоду вясеньнія пушныя нарыхтоўкі.

Для нарыхтоўкі сабачых скурак паляўнічыя раённыя т-вы і ячэйкі павінны арганізаваць брыгады, аблавы на сабак і і бязьлітасна зьвішчаць іх. Гэта прынясе дзеве карысьці: з аднаго боку будзе пушніна, а з другога ў глотку сабак пападзе менш дзічы ў пэрыяд памнажэньня яе. Ёсьць яшчэ і трэцяя карысьць. У сучасны момант у мылаварнай прамысловасьці наглядаецца недахоп тлустасьці для варкі мыла, таму, пры арганізацыі аблавы, трэба зрабіць так, каб не прападалі і тушы сабак. А гэтага дасягнуць вельмі лёгка. У шмат якіх раёнах ёсьць катлы, дзе пераганяецца мяса, якое ня ідзе ў харчы, у тлустасьць. Пры выхадзе на аблаву на бадзячых сабак, паляўнічая брыгада вельмі лёгка можа здабыць падводу і ўсіх сабак, зьняўшы скуру, адвезьці ў тыя мясцы, дзе ёсьць вышэйпаказаныя катлы.

Так што, па барацьбе з бадзячымі сабакамі адчыняюцца для паляўнічых вялікія магчымасьці.

Далей аб кратах. Дагэтуль ніякай увагі на лоў крата ў нас не зьвярталася і крот амаль не загатаўляўся. Лавілі яго ўсякімі хатнямі спосабамі: настаўленьнем банак, заліваньнем вадой, разрываньнем нор і г. д. Наогул, работа па лову крата адбывалася самацёкам. Апроч таго, быў памылковы погляд, што загатаўляць крата трэба ўвосень і ўзімку. Таму ў мінулым годзе было нарыхтавана ўсяго каля 200 тыс. кратовых скурак, у той час, калі заходняя вобласьць СССР нарыхтоўвае звыш 1 млн. скурак.

Зараз зьвернута вялікая ўвага на загатаўку крата.

Даваць апісаньне гэтага зьвера мне здаецца няма патрэбы, бо ён усім вядомы. Я толькі спынюся тут на яго некаторых асаблівасьцях жыцьця. Прысутнасьць крата ў якім-небудзь месцы адразу кідаецца ўсякаму ў вочы, бо там, дзе ён ёсьць, будуць нарытыя кучкі зямлі. Гэтыя кучкі

паказваюць на яго падземныя хады. Лоўца крот так: там, дзе ёсьць падземныя ходы крата, выразаецца нажом глеба разьмерам у 30—35 сант. даўжыні і 15—20 сант. шырыні, пасля гэтага ставіцца краталоўка наступным чынам*); каленаобразны канец краталоўкі націснуць да адказу з такім разьлікам, каб вольна было магчыма зачэпіць замочкам спускавага сабачку. Пасьля таго, як краталоўка будзе пастаўлена ў нору, неабходна ў мэтах маскіроўкі адкрытую паверхнасьць прыкрыць дзёрнам або куском глебы. Крот, павінуючыся свайму інстынкту, штурхае галоўкай усе перашкоды на сваім шляху, улезе ў абручык, а потым пачне націскаць на спускавага сабачку, апошні, аслабляючы каленчатую частку краталоўкі, зачыняе пастку (краталоўку). З тае прычыны, што крот любіць вільготную глебу, ня трэба ставіць капканы ў тым месцы, дзе крот менш за ўсё бывае; сухую глебу яму цяжка рыць, апрача таго ў апошняй ён не знаходзіць дажджавых чарвякоў для харчаваньня. Краталоўкі лепш за ўсё ставіць на хаду крата парамі, каб з якога-б боку ня ішоў крот—быў злоўлен.

Краталоўкі „Белкохотсоюзам“ разасланы па т-вах паляўнічых, адкуль іх можна атрымаць. Апроч таго, яе ня цяжка і зрабіць маючы ізор.

Скурку з крата трэба здымаць бязумоўна толькі коўдрыкам, а ня кульком. Такая здымка і лягчэйшая. Адрэзаўшы ланкі і хвост разразаецца пад жыватом ад роту да хваста, пасля чаго беражна здымаецца скурка. Скурка, потым набіваецца нацягнутай на дошку невялікімі цэвікамі ці прыкальваецца шпількамі, мехам падыспод і такім чынам яна добра сохне. Расьцягваць пры прыбіваньні да дошкі скуркі ня трэба, ад гэтага псуецца яе якасьць, а значыць і паніжаецца кошт.

Крата можна здабываць у наступныя пэрыяды. Ліняе крот вясной, улётку і ўвосень—гэта моманты сярэднія. Вясной пачынаецца лінька з канца красавіка, а самцы з сярэдзіны мая. Лінька як у самкі, так і самца цягнецца каля м-ца. У палове ліпеня пачынаецца другая лінька,

*) Больш падрабязныя спосабы лову кратаў глядзі ў брашуры Зворыкіна „Крот і яго добыццё“, разасланай т-вам паляўнічых.

якая канчаецца каля 20-25 жніўня. З сярэдзіны верасня пачынаецца ў кратаў абодвага полу 3-я лінка, якая канчаецца аж у сярэдзіне лістапада. Гэта лінка зьяўляецца самай доўгай, але частка пераліняўшага на зімку (крата ўжо бывае ў сярэдзіне кастрычніка).

Зразумела, у пэрыяды лінкі лавіць кратаў не карысна, бо ў гэты момант яго скурка будзе 3-4 гатунку. Галоўным чынам трэба лавіць кратаў вясной, з паловы мая да паловы ліпеня, з паловы жніўня да паловы верасня і з паловы кастрычніка да паловы снежня. Гэтыя пэрыяды даюць самую каштоўную мехасыравіну.

У гэту вясну паляўнічая кааперацыя павінна звярнуць вялікую ўвагу на загатоўку і такой мехасыравіны, як соня-полчак, мядзведзька-цокар, сьляпыш, пацук і г. д.

Соня-полчак—невялікі зьвярок, нібы пацук, з вельмі прыгожым мехам, шэрага колеру. Мех высокі і густы, з рыжавата бурымі адценьнямі. Жыве ў лесе, недалёка ад жыльля чалавека, асабліва любіць фруктовыя сады. Гнездыцца ў дуплах дрэў, зарываючыся ў труху і лісьце. Харчуецца галоўным чынам пладамі дрэў. Лепшым спосабам лову лічыцца лоў прымітыўнымі скрынкамі, пабудаванымі падобна пасткам на мышэй. Гэтыя скрынкі развешваюцца на дрэвах, на сучкох. Скуркі здымаюцца таксама, як і з крата.

Мядзведзька—цокар жыве га-

лоўным чынам у мясцох з мяккім грунтам, ня любіць стэпу і пахаці, найбольш распаўсюджан у лясістых мясцох і гарадах, дзе знаходзіць сабе спажыву. Жыве таксама, як і крот у норах, таму здаваць можна вясной, улетку і ўвосень. Скуркі мядзведзькі-цокара бываюць двух відаў: шэрага колеру з бураватым адценьнем, з густым пушыстым мехам, высокай поўсьцю і шмат сьвятлей за гэтае (з пельна белым адценьнем), вельмі падобны на скурку труса-шаншылы. Велічыня мядзведзькі-цокара амаль такая-ж, як і вавёркі-лецягі. Лавіць яго можна тымі-ж спосабамі, як і крата.

Сьляшыш—вельмі падобен на мядзведзьку-цокара. Жыве ён, галоўным чынам, на распаханых палёх, гарадах і г. д. у норах. Спосаб здабываньня такі-ж, як і крата.

Неабходна прыняць меры таксама для нарыхтоўкі пацука і хаяка.

Наогул у гэтым годзе паляўнічай кааперацыі трэба прыняцца за нарыхтоўку мехасыравіны. Таксама не прапускаць моманту, за які можна падрыхтавацца і да такіх нарыхтовак, як грыбы, ягады, лекавыя травы.

Паляваньне зьяўляецца нашай галоўнай справай, але-ж нельга чурацца і іншых задач, якія стаяць зараз перад пралятарскай дзяржавай.

Бунтар.

Да канца пяцігодкі ніводнага ваўка ў лясох

Беларусі

Будаўніцтва гаспадаркі

Паляўнічая і рыбацкая кааперацыі павінны быць аб'яднаны

У перыяд рэканструкцыі нашай гаспадаркі нам неабходна звяртаць належную ўвагу і на такія галіны нашае гаспадаркі, як паляўнічая і рыбацкая. Гэтыя гаспадаркі павінны так працаваць, каб выкідаць на рынак як мага больш, як мага лепшыя прадукты сваёй вытворчасці. Але адначасова трэба сачыць за тым, каб і паляўнічал і рыбацкая гаспадаркі не бяднелі дзічынай і рыбай, а наадварот, увесь час багацелі.

Ці можна гэтага дабіцца?

Бязумоўна, можна.

Дагэтуль гэтыя гаспадаркі, асабліва рыбацкая, выкарыстоўваліся вельмі нерацыянальна, я сказаў бы—драпежніцкі.

Хто ня быў і ня бачыў вясной, таксама ўлетку, каля нашых рэчак, каля нашых рыбных вадаёмаў той безгаспадарчасці, якая ўтваралася там увесь час? Прыватнікі ўсюкімі спосабамі, ва ўсякі час—у тым ліку і тады, калі забаронена рыбная лоўля сецімі—вылаўліваюць рыбу, а потым абдзіраюць рабочага і служачага, прадаючы яе на рынку па вельмі высокіх цэнах. Асабліва практыкаваўся пагалоўны вылаў тады, калі яна стаямі падымаецца

ў вярхоўі рэк для выпусканьня ікры. І разам з вылаўленай рыбай гінуць мільёны ікрынак, мільёны такіх самых рыб—правдз два гады. Улетку-ж, калі больш буйная рыба забіраецца пад карчэўе, у лом, у траву, прыватнік не пакідае свае драпежніцкія здольнасці і сеткай з вельмі маленькім ачком загараджае рэчкі і вылаўлівае дробную, яшчэ ня выраштую рыбу.

Між тым, Рыбаксаюз габінэтным парадкам хоча вырашыць рыбную праблему, праблему задавальнення рабочых сталовак прадуктам харчавання, які зараз набывае вельмі вялікае значэнне.

Мы падымаем голас за аздараўленьне рыбнай гаспадаркі, за аздараўленьне работы Рыбаксаюзу.

Якія-ж шляхі ёсць для гэтага аздараўленьня?

Нам здаецца, толькі—адзін, гэта шлях аб'яднання Рыбаксаюзу з Паляўнічым саюзам. Калі захаваць самастойным Рыбаксаюз і ўзяцца за сапраўднае будаўніцтва рыбнае гаспадаркі і рэнтабельнае, правільнае і поўнае выкарыстоўваньне рыбных багаццяў нашых вадаёмаў, неаб-

---

Арганізуем

брыгады

для змаганьня

з драпежнікамі

ходна перш-на-перш, павесыці рашучую барацьбу з браканьерствам, з бескарысным глумленьем рыбага маладняку і зьнішчыць, вырваць з корнем, такія зьявішчы, а для гэтай работы Рыбаксаюзу патрабуецца непамерна вялікі штат, бо ахова вадаёмаў—ня лёгкая справа. Калі-ж не рабіць гэтага і плыць па волі хваль, як гэта робіць Рыбаксаюз, то рыбная гаспадарка будзе выкарыстоўвацца не рэнтабельна, ня поўнасьцю. А ці можа Рыбаксаюз мець такі вялікі штат хаця-б па сваіх сродках? Бязумоўна, не, а калі-б і мог, гэта значыць траціць дзяржаўныя сродкі, дык—„гульня ня варта сывец“, бо ўсё роўна поўнасьцю выкарыстаць вадаёмы ён ня зможа.

Адсюль вывад, што Белрыбаксаюз не спраўляецца і ня справіцца з ускладзенымі на яго ў сучасны момант задачамі як па эксплёатацыі рыбных багацьцяў, так і па барацьбе з браканьерамі, разбураючымі гэту гаспадарку.

Мы выказваемся за тое, каб аб'яднаць Рыбаксаюз з саюзам Паляўнічых. Ад гэтага будзе шмат карысьці як рыбнай гаспадарцы, так і дзяржаве, і задавальненьню працоўнага насельніцтва прадуктам харчаваньня. Саюз паляўнічых у кожным раёне, у кожным сельсавеце мае сваю арганізацыю, якая складаецца з рыбакоў і паляўнічых. Гэтыя арганізацыі могуць павесыці рашучую і пасьпяховую барацьбу з браканьерствам, якасьць апошняй відаць з работы паляўнічай гаспадаркі.

Зараз каля 30 проц. рыбных вадаёмаў не выкарыстоўваецца зусім, а вялікая частка выкарыстоўваецца браканьерамі. Арганізаваўшы-ж арцелі рыбакоў-паляўнічых, якія ўлетку ў пэрыяд памнажэньня дзічы могуць займацца рыбнай лоўляй, а з наступленьнем паляваньня—паляваньнем; апроч таго, якія будуць зацікаўлены

ў правільным выкарыстоўваньні і ахове рыбных вадаёмаў і знойдуць кіраўніцтва і сродкі вытворчасці ў адной установе, могуць куды больш, і куды лепш даць прадукт на рынак.

Нарэшце, мы павінны пазбавіцца як індывідуальнага паляваньня, так і індывідуальнае рыбнае лоўлі—гэтых драпежніцкіх спосабаў,—арганізаваўшы рыбакоў-паляўнічых у прамысловыя арцелі, у паляўніча-рыбацка-зьяверагадоўчыя калгасы.

Вялікае значэньне аб'яднаньня Рыбаксаюза з Паляўнічым саюзам будзе мець і ў сэнсе задавальненьня арцеляй сродкамі вытворчасці. Зараз капітал (гандлёвы) распыляецца ў дзвюх-трох установах (Рыбаксаюз, саюз Паляўнічых, таварыства „Дынамо“) і бывае так, што ні ў адной з іх ня знойдзеш патрэбных тавараў, бо гандаль утвараецца бясплянава. Між іншым не хапае і саміх тавараў, значыць тыя, якія ёсьць, трэба разьмяркоўваць між гэтымі арганізацыямі вельмі ўмела пры сучасным становішчы, а гэтага дасягнуць не магчыма.

А колькі будзе эканоміі на штатах абедзвюх арганізацый? Культурбота між рыбакамі і паляўнічымі таксама наладзіцца, бо можна будзе дазволіць пабудову ключоў рыбакоў і паляўнічых у багатых раёнах рыбаў, зьяверам і дзічай.

Галоўнае-ж—павысіцца якасьць і колькасьць прадуктаў і палепшыцца выкарыстоўваньне рыбных багацьцяў.

Шмат дзе Рыбаксаюз і „Всекохотсоюз“ ужо аб'яднаны, у нас гэта справа стаіць на павестьці дню і яе РСІ трэба найхутчэй, пакуль яшчэ не пачаўся сэзон рыбнай лоўлі на адкрытых вадаёмах, трэба вырашыць у станоўчы бок. М. Ц.

Слухайце! Слухайце! Праўленьнем „Белкохотсоюза“ арганізавана радыё перадача. Перадаюцца артыкулы і нарысы на паляўнічыя тэмы. Пішэце, на якія паляўнічыя тэмы артыкулы вы жадаеце слухаць.

За сапраўднага гаспадара

Ёсць у нас у БССР значная галіна народнай гаспадаркі—рыбная гаспадарка. У яе і зараз шмат гаспадароў, але ніводнага сапраўднага. Ад такіх адносін церпіць страты грамадзкае харчаваньне, наш экспарт і сама рыбная гаспадарка. Тыя рыбалоўныя арцелі, якія існуюць зараз недастаткова аблоўліваюць вадаёмы, нявыгадны для гаспадаркі, а галоўнае ня маюць магчымасьці ахоўваць рыбу ад усякіх драпежнікаў—рыбакоў, якія довіць увесь год, усякімі спосабамі і зьнішчаюць шмат рыбнага маладняку. Нават у самы адказны момант выпусканьня ікры ня спыняецца зьнішчэньне рыбы. Каб ліквідаваць усе гэтыя недахопы, Рыбаксаюзу трэба вялікі штат служачых, што нямета-згодна.

У РСФСР ужо даўно існуюць аб'яднаныя саюзы паляўнічых і рыбакоў, якія добра вядуць гэту справу і там рыбная гаспадарка паляпшаецца.

Сярод нашых паляўнічых ёсць шмат рыбакоў. 30.000 паляўнічых Беларусі, якія ахоўваюць сваю паляўнічую гаспадарку, могуць шмат дапамагчы і рыбнай гаспадарцы, бо там, дзе ёсць рыба, заўсёды плодзіцца і вадаплаваючая птаха. Раённыя таварыствы паляўнічых маюць належны штат, належную арганізацыю і добра справяцца з гэтым заданьнем. Аб'яднаньне рыбнай і паляўнічай гаспа-

даркі палепшыць справу аховы і эксплёатацыі гэтых сродных галін гаспадаркі і зьменшыць выдаткі на ўтрыманьне штатаў, асабліва па рыбнай гаспадарцы, якая існуе выключна на сродкі дзяржавы.

Разумная эксплёатацыя вадаёмаў павялічыць наш экспарт—асабліва ракаў, які за апошнія гады вельмі паменшыўся. Калі ўсюды мы змагаемся за эканомію і рацыяналізацыю, дык не павінна прайсьці міма і пытаньне аб аб'яднаньні такіх двух гаспадарак, як паляўнічая і рыбная.

Лес, дзе знаходзіцца труслянік Менгартаварыства.

Вопыт рыбалоўнай арцелі Гарадоцкага раёну, якая працавала на працягу двух гадоў, паказаў, што паляўнічая арганізацыя ўжо тады добра дапамагла рыбнай гаспадарцы, а ў сучасны момант раённыя т-вы паляўнічых змогуць прынесці куды больш карысьці.

Па-мойму, дык тут ня трэба марудзіць, бо наступіў вясеньні пэрыяд і рыбу зноў пачнуць зьнішчаць усякімі спосабамі.

Б. Сухкевіч.

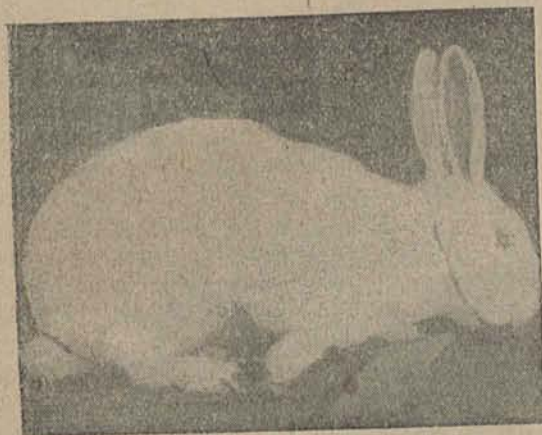
Даць краіне мільён скурак

крата ў гэтым годзе.

Трусагадоўля

Першыя крокі

Белы вялікан.

Трусятнік Менскага гарадзкога т-ва паляўнічых пачаўся неяк ні з чаго. Гэта было ўзімку 1930 года. Белкохотсаюзаўцы доўга бегалі, шукалі, каб здабыць дзе-небудзь тусоў. Абхадзілі і Наркамгандаль, і Экана, і Белсельтэст; пісалі ў Маскву ў „Всекохотсоюз“, Дзяржгандаль, але тусоў на племя набыць дзе-небудзь так і не ўдалося.

Тады белкохотсаюзаўцы задумаліся над вынаходствам такога спосабу, пры якім

можна было б пачаць трусагадоўлю і бяз племяннага матар'ялу. Такі спосаб урэшце нашоўся. Быў складзены дагавор на кантрактыцыю тусоў. Склікалі сход мясцовых дробных тусаводаў. Дагавор даваў выгаду Белкохотсаюзу тым, што тусаводы абавязаліся даць Белкохотсаюзу тусоў на племя.

Хутка ў саюз паляўнічых сталі паступаць тусы. Колькасць іх расла і расла. Так ні з чаго і пачалася трусагадоўля ў Белкохотсаюзе.

Было знойдзена памяшканьне з агародам і сенажаці. Гэта памяшканьне знаходзілася па Стара-Віленскаму гасцінцу каля самай ракі Сьвіслачы. Месца вельмі адпавядала гадоўлі тусоў: тут і рэчка, тут і агарод, тут і сенажаць. У гэтым месцы, бязумоўна, трусагадоўля была б рэнтабельнай, бо ня трэба было б купляць на прыватным рынку па вельмі высокіх цэнах прадукты на корм тусоў, асабліва сена.

Але па „міласьці“ былога Менгарсавету хутка трусятніку прышлося рэтыравацца з гэтых месц. Усю гаспадарку, якая была аддана раней пад трусятнік, заняла пад сваю гаспадарку ДПУ.

Трусятніку Белкохотсаюза зноў прыш-

лося пачынаць з пачатку ўсю справу, толькі з той розьніцай, што зараз ужо былі трусы. Усе дапасаваны пад трусятнік, якія былі зроблены на старым месцы, у тым ліку і агарод і сенажаць, прапалі задарма. Агарод нават не засяваўся і не касілася сена.

Такім чынам Белкохотсаюз панёс страты, хаця, здаецца, і атрымаў некаторую суму грошай за абсталяваньне.

Пасьля гэтага было знойдзена новае месца пад трусятнік,—гэта ў Антонаве. Але тут ужо ня было такога раздолья. Перш-на-перш, ня было па блізасьці рэчкі, а значыць і сенажаці. Ня было таксама і агароду. Значыць забясьпечыць кормам трусоў можна было разьлічаць толькі з таго фуражу, які мог быць адпушчан Хлебапрадуктам.

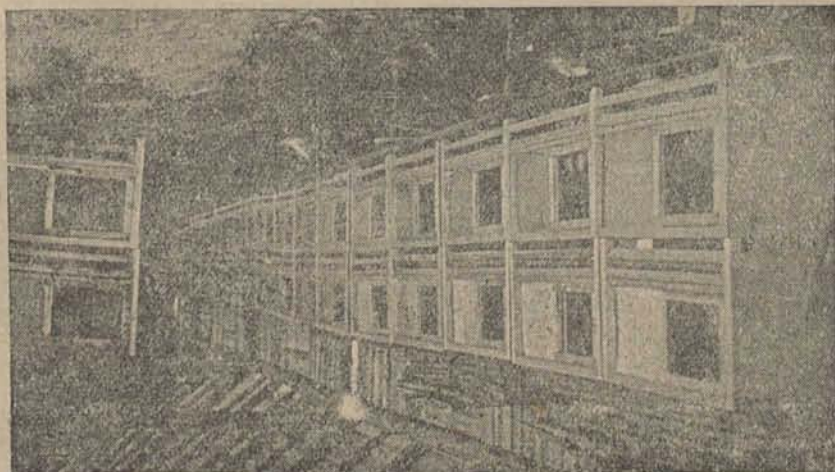
Усё-ж такі Белкохотсаюз пачаў будаваць тут трусятнік вялікіх разьмераў, больш чым на тысячу трусоў. Меркавалася, што трусятнік тут і застанецца, а з агародам ды сенам як небудзь уладзіцца. Пабудавалі, абнеслі плотам, нарабілі клетак, трусы пладзіліся добра, эпідэмія у трусятніку не паяўлялася і справа ішла, як ня трэба лепш.

Але і тут знайшлася бяда. Хлебапрадукт ня даў сена. Авёс, праўда, адпусьціў. Сена прышлося купляць на базары і па такіх вялікіх цэнах, што працаўнікі трусятніка адны, без прысутнасьці каго небудзь з гарадзкага т-ва паляўнічых—зараз трусятнік перададзены Белкохотсаюзам пад ведам Менскага гарадзкага т-ва—не ра-

Белы вялікан.

шаліся плаціць. Кіпка, каля пуда, сена—восем-дзесяць рублёў. Але нічога ня зробіш: трусы есьці хочуць, значыць, карміць

Навес з клеткамі.

трэба! Бяз сена трусой пакінуць нельга было!

Урэшце, калі падбілі за некалькі месяцаў прыбытак і выдатак трусятніка, дык аказалася, што кожны трус абыходзіцца трусятніку ў восем рублёў, а яго таварная каштоўнасць (цэны стандартныя) усяго пяць рублёў. Дык гэта яшчэ добра, што ў трусятніку ўвесь час справы іншыя дренна, без выпадковых страт. А калі-б да гэтага далучылася, як гэта бывае часта, эпідэмія: колькі-б тады каштаваў трус?

Усё-ж гарадзкое т-ва паляўнічых білася да апошняй магчымасці, каб як-небудзь, перазімаваць, а потым вырасьце трава, лісьце, караньплоды, народзіцца яшчэ шмат трусой, трусятнік пашырыцца—будзе лягчэй і страты, якія былі ўзімку па пакупцы сена, будуць пакрыты.

Але тут зноў бяда! Усё Автонава адходзіць пад другую арганізацыю. Трусятніку трэба ўбірацца. Але куды ўбірацца? Я-б сказаў: „Не, таварышы трусаводы, вам у Менску ня месца! Вы лепш уцякайце куды небудзь, падалей ад гораду—Койданова, Каладзішчы, дзе шмат сонца для вашых трусой і растуць сакавітыя травы!“

Зноў забегаў старшыня гарадскога т-ва: ткнуўся ў Цю, ткнуўся пад Дразню,

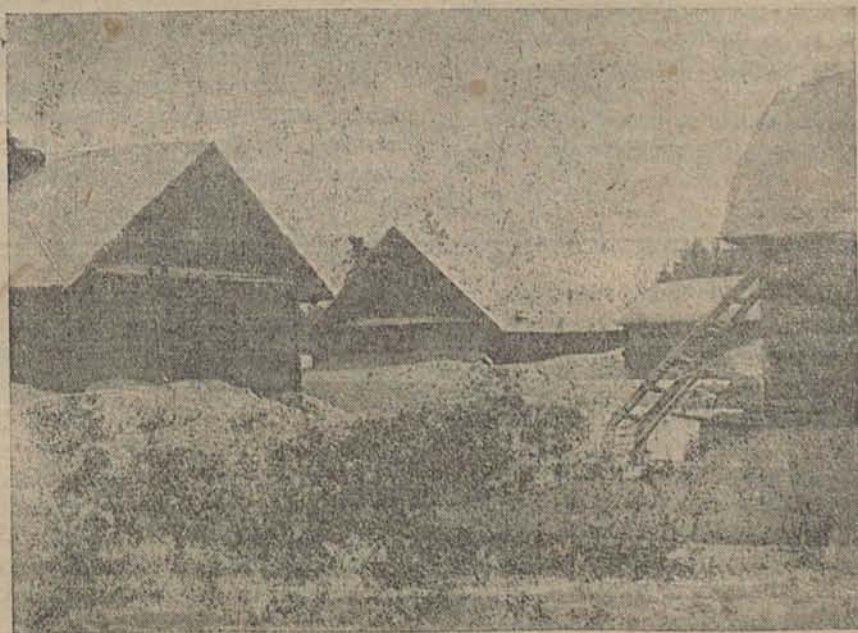
але падыходзячага месца пад трусятнік знайсці ніяк ня можа. Відаць, што ўсё-ж такі прыдзецца трусятніку выязджаць на „лоно прыроды“. І к лепшаму! Вядома, пераяжджаць ня вельмі прыемна з такім грузам, як трусой. Могуць быць вялікія страты. Хоць я і не трусавод, але знаю, што ня вельмі падабаецца матцы-трусіхі, калі яе турбуюць. Могуць зьявіцца і эпідэміі.

Але, як быць з тым, што трусагадоўля, ад такой „гадоўлі“ зьяўляецца нерэнтабельнай? Што за труса трусятнік атрымае пяць рублёў, а выкладае на яго цэлых восем?

Трэба зрабіць вось што: знайсці зараз такое месца, дзе была-б сенажаць і пляц. Пляц увясну неабходна засадзіць рознымі караньплодамі. Няма чаго казаць, што, зняўшы гэтыя караньплоды, яны будуць каштаваць таней, чым купляць іх на рынку хоць сабе і ўвосень.

Таксама трэба не праяваць моманту і скасіць сенажаць, насушыць на зіму сена. Вось тады можна, нават аўса пасеяць. Вось тады, калі трусой будуць есці танны фураж, вядома справа зменіцца.

Зараз аб саміх трусах. Пароды трусой у трусятніку ўсялякія, мотысы. Галоўным чынам тут шэншы, белыя вялі-

Агульны від трусятніка.

Паляўнічая практыка

Паляваньне аб'ездам

У мінулыя часы ў Апочыцкім павеце, Пскоўскай губерні, шырока практыкавалася паляваньне аб'ездам. Я ведаў шмат сялян-паляўнічых, якія не прызнавалі іншых спосабаў паляваньня на зайцоў іначай, як на конях. Як толькі выпадае першы сьняжок і ўстаноўца пароша, паляўнічы запрагае каня ў дроўні і едзе ва ўлюбёныя русакамі месцы каля азімых пасеваў з рэдкімі кустамі і камнямі на межах і нязначнымі зараслямі па лагчынах і балотінах. Сустрэўшы малік¹⁾, ён ідзе ўздоўж яго да бліжэйшай групы кустоў або балота і аб'язджае навокал, пільна ўглядаючыся, ці не ляжыць дзе-небудзь скраю. Калі пры першым аб'ездзе знайсці русака не ўдалося, але ў той-жа час не аказалася і выхаднога сьледа з узятага кола, паляўнічы працягвае аб'езд, паступова звужаючы кола, пакуль заяц будзе ім угледжаны або нечакана падымецца, бывае чужо не з-пад ног каня. Калі-ж пры першым аб'ездзе знойдзецца, што малік вышаў з кола, паляўнічы едзе да наступнага падыходзячага для лежкі месца і робіць новы аб'езд. Пры няглыбокім сьнезе зручней езьдзіць удваіх пры чым адзін з паляўнічых правіць канём, а другі падгляджае лежку

¹⁾ Малік—сьлед зайца.

русака, дзякуючы чаму прадукцыйнасьць паляваньня яшчэ павышаецца.

Пры гэтым спосабе паляваньня страляць русака звычайна прыходзіцца на лежцы, бо пры ўмелым аб'ездзе ён рэдка ўскаквае раней, чым паляўнічы пасьпее яго выгледзець.

Усе гады, калі перад выпадаўнем сьнегу былі моцныя замарозкі, гэты спосаб паляваньня зьяўляецца вельмі здабычлівым і паляваньне працягваецца да таго часу пакуль сьнег не паглыбее настолькі, што язда на кані без дарогі стане зусім немагчымай, а ў маласьнежныя зімы ня спыняецца да самога канца сэзону паляваньня. У тых-жа выпадках, калі сьнег у пачатку зімы разам выпадае ў значнай колькасці на талую зямлю, балота і канавы звычайна не прамярзаюць і служаць няпрямнай перашкодай для пасьпяховага ўчынення паляваньня аб'ездам, значна абмяжоўваючы поле дзейнасьці паляўнічага.

Спецыялістыя гэтага роду паляваньня (пераважна сяляне) бывае абзаводзяцца асобна прыстасаванымі санкамі, якія па знадворнаму выгляду зусім нагадваюць бегавыя калёсы, але на палазах. Сядзеньне санак уяўляе прадаўгаватую скрынку, якая служыць памяшканьнем для

каны, фляндр. Лепшымі пародамі зараз, у нашых умовах, лічацца белы вялікан і шэншылі белы вялікан па вазе, а шэншыл па каштоўнасьці скуркі. Гэтыя пароды і прыняты да разьвядзеньня ўсімі трусятнікамі.

Як выявіліся гэтыя пароды? Пры арганізацыі трусятнікачыстапароднага матар'ялу ня было. Былі толькі мэтысы белага вялікана і шэншыла; гэта значыць помесьць усіх парод. Трусятнік і пачаў з гэтага справу. Набыўшы, урэшце, некалькі чыстапародных самак як той, так і другой па-

роды, пачалі іх элучаць з мэтысамі. Праўда, яшчэ і зараз у трусятніку няма амаль чыстых (пародных) трусой, але ўсё-ж такі вынікі вельмі добрыя.

Зараз у трусятніку ёсьць 216 трусой усіх парод. Каля пяцьдзсят галоў рэзана іншым раённым трусятнікам. У недалёкай будучыне меркавалася трусятнік пашырыць на 10.000 галоў. Пры такой вялікай колькасці прышлося-б будаваць цэлую трусаводную гаспадарку.

Мік. Целеш.

стрэльбы і прыпасаў, а таксама і для ўкладкі здабычы. Такія санкі ў выніку іх надзвычайнай лёгкасці ўяўлялі больш зручнасці пры аб'ездах, а высокія дугі — капшы амаль выключалі прыкрыя выпадкі чапляння за скрытыя пад сьнегам пні. Каштоўнасць жа іх пры спрыяючых умовах часта з ліхвой акуплялася на працягу адной зімы.

Там, дзе прамышлялі спецыялісты гэтага спосабу палявання, у спрыяючыя для аб'езду зімы русак выбіваўся амаль начыста. Мне асабіста, нападаючы ў такіх месцы, ня раз здаралася, прахадзішы цэлы дзень з ганчакамі на парашы, назіраць усюды прыпаршаны сьнегам сляды палазоў і варачацца дамоў ня толькі не знайшоўшы ніводнага русака, але і ня сустрэўшы ніводнага маліка.

Надзвычайная дабычлівасць гэтага спосабу палявання, пагражаючая зайцам паліўным знішчэннем, звярнула ўвагу нашых адміністрацыйных органаў і яшчэ пастановай ГубІК-а паляванне аб'ездам у Пскоўскай губерні было забаронена, але здабычлівасць яго так вяліка, што ў больш глухіх кутках яно практыкуецца і зараз.

Ва ўмовах хаатычнага бяспрызорнага стану нашай паляўнічай гаспадаркі, апісаны спосаб палявання не бяз падставы разглядаецца як драпежніцкі. З правадзеньнем-жа прыпіскі паляўнічых угодзьдзяў, сурогава кантролю і рэгуляваньне адстрэлу ў некаторых мясцох ён мусіць будзе ня толькі прыемным, але і найбольш рацыянальным.

Пскавіч А. А.

Паляўнічыя сьпяць

Па вымаганні сялян цэлага шэрагу ваколічных вёсак адміністрацыяй Вазёрнага лясніцтва 7 верасня была назначана аблава на ваўкоў. На зборны пункт у вёску Аўдзенкава, апроч паляўнічых з бліжэйшых вёсак з'явілася і 7 стральцоў з гораду. Чэцьвера з іх, ня глядзячы на халоднае надвор'е, прышлі пехатой, прашоўшы ўначы па гразі больш за 20 км.

З раньня пайшоў дождж і паляўнічыя церпяліва адсіжваліся ў хаце, чакаючы, калі зьбяруцца загоншчыкі.

К поўдню дождь сьціх, але абяцаньне ваколічнага насельніцтва, выйсьці, як адзін усім на барацьбу з шэрымі драпежнікамі, засталася толькі абяцаньнем і на зборны

пункт ня прыбыло ніводнага загоншчыка. Толькі ў самай вёсцы Аўдзенкава ўдалося сабраць дзсятка падрусткаў пад камандай сівога дзеда.

Для ўзмацнення загона вызначылі частку стральцоў і аблава ўсё-ж такі была праведзена, хоць з частай пальбой у паветра адкамандыраваных у загон паляўнічых і грабавым маўчаньнем на лініі стральцоў. Нават доўгавухі касы не перадаваў сваім зьяўленьнем напружаных поглядаў паляўнічых. Толькі напалоханыя загонам цецярук трывожна пранёсься над іх галавамі.

Нядобрым словам памянулі адміністратары Вазёрнага лясніцтва ваколічнае на-

сельніцтва, якое не з'явілася для ўдзелу ў аблаве і, на будучы час, закаялася давяраць яго абяцанкам. Не лягчэй успаміналі і гарадзкія паляўнічыя, якім пасля бясплоднай аблавы зноў прышлося мясіць гразь у цемнаце на працягу 2-х дзесяткаў клм.

Апісаны выпадак далёка не зьяўляецца выключным і падобных яму можна прывесці цэлы шэраг. У прыватнасці, у газэце „Псковский набат“ (№ 177 за 3 жніўня 1927 г.), мною апісан выпадак, які яшчэ больш характарызуе ганебныя адносіны сельскага насельніцтва да справы барацьбы з ваўкамі. Нават пры зімніх аблавах на ваўкоў не заўсёды ўдаецца знайсці за плату, звычайна невялікую, але бывае

зусім неабходную па мясцовых умовах колькасць крыкуноў.

У паляўнічых часопісах часта прыходзіцца чытаць заўважкі і карэспандэнцыі пад загалоўкамі, як, напрыклад, „Ваўкі выюць, паляўнічыя сьпяць“. Але гэты ненармальны сон паляўнічых нярэдка зьяўляецца вынікам выпадкаў, падобных апісанаму.

Сьпяць паляўнічыя і, як відаць, будуць спаць, пакуль селянін, у першую чаргу зацікаўлены ў знішчэньні ваўкоў, не праявіць павіннай актыўнасці і ня пойдзе рука аб руку з паляўнічым у справе барацьбы з воўчым засільлем.

А. Лаўроў.

Яшчэ пра стрыхнін

||— „Час кінуць глядзець на барацьбу з ваўкамі, як на паляванне па ваўку і, не жартуючы, узяцца за знішчэньне гэтых найшкяднейшых драпежнікаў“—гаворыць

т. Лялін у артыкуле „Стрыхнін у барацьбе з ваўкамі“ (№ 4 „Охотничья газета“ 1930 г.).

Добраякасны стрыхнін, які атручвае ахвяру на месцы, а не выклікае толькі ванітаваньне і расстройтва страўніка драпежніка (як гэта, дзе-ні-дзе, наглядалася ў апошнія гады), пры ўмелым яго ўжываньні, зьяўляецца магутным сродкам у справе барацьбы з воўчым засільлем.

Стрыхнін мае шмат якія перавагі перад аблаўным спосабам барацьбы з ваўкамі, але гэта ўсё-ж ня выключае неабходнасці стараннага кантролю ў адносінах яго ўжываньня.

Пра магчымасьць атручваньня травой, вырасшай на зямлі з дамешкаю стрыхніну, гаварыць зразумела ня прыходзіцца. Але выпадкова пакінутая ў сьнезе пілюля са стрыхнінам, можа быць ня знесена веснавой вадою, як мяркуе тав. Лялін (№ 4 „Охотн. газета“ 1930 г.) і такія „выпадковыя“ пілюлі ўяўляюць сабою сапраўдную небяспеку.

У артыкуле— „Стрыхнін і ваўкі“ (№ 11 „Охотник“ 1928 г.) я паведамляю пра вынікі бескантрольнага карыстаньня стрыхнінам у Вялікалуцкім уезьдзе, Пскоўскай губэрні. Вядомы мне таксама выпадак атручэньня стрыхнінам акладчыка— „пскавіча“ з вёскі Волкава, Пікалахенскай воласьці, Пскоўскага ўезду, які адбыўся не па прычыне выпадковасці, але з-за злучнага намеру.

Вопыт апошніх год паказаў, што адным аблаўным спосабам мы наўрад ці зможам ліквідаваць воўчае пытаньне і неабходнасьць ужываньня стрыхніну з кожным годам робіцца ўсё відавочней. Але толькі разумнае ўжываньне стрыхніну дасць хуткія, станоўчыя вынікі. Свабоднае-ж карыстаньне стрыхнінам, без кантролю ў адносінах мэтазгоднасьці яго ўжываньня і захаваньня неабходных правіл перасьця-

рогі можа прынесці больш шкоды, чым карысьці.

Нашым паляўнічым організацыям час сур'ёзна падумаць над гэтым пытаньнем і распрацаваць правілы ўжываньня стрыхніну, а таксама намеціць пэўныя ўстаноўкі ў адносінах кантролю за іх выкананьнем і мер адказнасьці ў выпадках парушэньня.

А. Лаўроў.

Ці „крычаць“ ваўкі

Першы раз аб „крыку“ ваўкоў я пачуў больш 20 год таму назад. Расказчык гаварыў, што паранены воўк на аблаве каля сяла Глубокае—„дзіка крычаў“.

У 1927 годзе, у апавяданьні селяніна-паляўнічага („Охотник и рыболов“ № 2), прышлося прачытаць, што паранены ім воўк сеў на зад і „заорал“.

Абодвы гэтыя апавяданьні, у тых часы, выклікалі ў мяне нявольную ўсьмешку і думку: „не любо—не слухай, но врать не мешай“.

Але зьявіліся ў часопісі „Охотник“ (№ 9 за 1928 г.) заметка А. А. Зярнова, а потым артыкул Логінава (№ 12 за 1929 г.) і ўжо не пакідала сумленьня, што, у некаторых выпадках ваўкі сапраўды „крычаць“.

Нажаль, абодвы памянёныя аўтары абмяжоўваюцца ў сваіх паведамленьнях агульнымі выразамі. Так, па паведамленьню

А. А. Зярнова, паранены на аблаве воўк—„долго и отчаянно кричал“. Артыкул-жа Логінава поўны сказаў: „подняла крик, кричала благім матом, кричала отчаянно“ і г. д., якія зусім не даюць пэўнага ўяўленьня аб самім крыку. Не крычаць-жа ваўкі „караул“, як чалавек, гукаючы на дапамогу?

За сваю 40-гадовую паляўнічую практыку, мне ня мала приходзілася мець справы з ваўкамі, але чужы воўчы крык усё-ж не даводзілася. Толькі адзін раз на аблаве, воўк, стрэлены А. А. Удрыс, каротка піскнуў. Гэты крык сходны з піскам нападоханага сабакі, і яго назваць „крыкам“ зусім ня приходзіцца.

Спадзяючыся, што гэта заметка, пабудзіць таварышоў, якія чулі крык ваўка, падзяліцца на старонках часопісі больш пэўнымі яго апісаньнямі, якія дадуць рэальнае аб ім уяўленьне.

А. Л.

Зьнішчаючы бадзяхых сабак ды катой, тым самым—выконваем пляны пушных нарыхтовак і садзейнічаем будаўніцтву нашае гаспадаркі.

Паляўнічыя стрэльбы

Чаму вы не паляўнічаеце з вінтоўкай?

(Працяг¹)

Для добрага страляння куляй трэба добрая вінтоўка. Разгледзем падрабязней узоры нашых вінтовак, прыгодных для палявання.

З вінтовак, з якіх страляюць дробнакаліберным доўгім патрончыкам, калібру 5,6 мм. бакавога агня (ён-жа калібар 22 па амэрыканскаму ліку) ёсць тры сыстэмы: 1) вінтоўка Сьмірскага некалькіх узораў, 2) вінтоўка ТОЗ аднаго ўзору (патрон неабходна ўстаўляць пальцамі ў патроннік) і 3) вінтоўка ТОЗ два ўзоры 1930 году, пры набіваньні якой даволі кінуць патрон у вакно рульнай каробкі.

Хаця патрончык калібру 5,6 мм. бакавога агня ня лічыцца зусім паляўнічым патронам з-за не ўпаўне дастатковай убойнасьці яго кулякі пры страляньні буйнай птахі і дробнага зьвера, але ў выніку вялікага распаўсюджаньня гэтага патрона для страляньня па мішэні і магчымасьці амаль усюды атрымаць іх у магавынах паляўнічай кааперацыі, Осоавіяхіму, „Дынамо“ і г. д. Шмат якія паляўнічыя пасьпяхова дапасоўваюць гэты дробнакаліберны патрон для палявання ня толькі па вадаплаваючай птасе, да гусей уключна, але б'юць і дудака, арла, зайца, ліса і падоб-

ных зьвяроў. Зразумела, чым буйнейшая дзіч і горш пападаньне, тым больш бывае падранкаў, а таму неабходны найбольш кучны і верны бой вінтоўкі і меткае страляньне.

Вінтоўка конструцыі А. А. Сьмірскага мае з паляўнічага пункту погляду наступныя добрыя якасьці: 1) Вельмі моцны засоў, перароблены з засову трохлінейнай вінтоўкі. 2) Пад'ёмны прыцэл дапускае шпаркую ўстаноўку па вышыні на 3-4 дыстанцыі. 3) У доўгім цаўі ёсць шомпал, які так часта неабходны на паляваньні (ці затрымалася ў рулі гільза або засьмечана дула сьнегам, зямлёй і інш.). 4) Моцная ложа ў шыйцы. 5) Практычныя шчэлка для рамня і 6) Недарагая цана вінтоўкі (каля 25 рубл.). Бой па кучнасьці ўпаўне добры. Шкада, што вінтоўка Сьмірскага пакуль ня выпускаецца нашымі заводамі ў дастатковай колькасьці, а падобны ўзор вінтоўкі цікавы як для паляўнічых, так і для ваенізацыі насельніцтва, таму што мае затвор, прыцэл, спускавы мэханізм і ложа вайсковага тыпу.

Вінтоўка ТОЗ новага ўзору (1930 году) больш удаканалена за ранейшы толькі ў адносіне зручнасьці набіваньня: патрон таксама, які ў новай вінтоўцы Сьмірскага дастаткова толькі апусьціць у вакно руль-

¹) Глядзі „П. Б.“ № 11-12 за 1930 г.

**Арганізаваўшы аблавы,
будзем змагацца з ваўкамі.**

най каробкі, пасля чаго патрон уганяюць у ствол засовам. Руля некалькі цяжэй ранейшага ўзору, яна знадворку не канічнай, а цыліндрычнай формы, г. зн. аднолькавай таўшчыні па ўсёй даўжыні; такая форма рулі патаняе вытворчасць вінтоўкі. Ложа з кароткім цаўём бяз шомпала. Добрыя якасці вінтоўкі: 1) Здавальняючая кучнасць боя. 2) Добры спуск з папярэднікам і 3) Нявысокая цана вінтоўкі (31 руб.). Недахопы канструкцыі: 1) Адсутнасць пад'ёмнага прыцэлу для хуткай устаноўкі прыцэлу па адлегласці, што неабходна на паляванні; той пласцінчаты прыцэл, які ёсць на вінтоўцы, можна рэгуляваць толькі шрубікам, які паварачваюць рукаяткаю вынутага засову, што прыгодна толькі пры прыстрэлцы, ды пры страляньні ў мішэнь у ціры, таму што падзяленьняў на прыцэле няма і вышыню шукаюць кожны раз шляхам прыстрэлкі з лішняй тратай патронаў. 2) Адсутнічае ў засове забяспечнік, які на паляванні больш патрэбен, чым у ціры. 3) Нізкая пастаноўка верхняй антабкі для рамяня, у выніку чаго дула рулі кепска ляжыць за плячмі: хістаецца ў бакі, паварачваецца ўніз, наогул вінтоўку насіць на рэмнай дрэмна. 4) Адсутнасць пры вінтоўцы шомпала.

Каб вінтоўка стала больш зручнай для палявання, неабходна загазаць для яе новы пад'ёмны на 3-4 дыстанцыі прыцэл, антабку для рулі, зрабіць шыйку ложа пад паляўнічую ангельскую і пакрыць яе чашуйкай. Усё гэта абыходзіцца рублёў у 10-15. Шомпал даводзіцца купіць складны, які можна насіць у торбе, або кішэні. Вядома, яшчэ лепш, калі загазаць новую паўпісталетную ложа з доўгім цаўём і шомпалам, але прыходзіцца даплаціць яшчэ больш.

Сібірская шомпальная вінтоўка з пістонным замком калібраў 6 і 7 мм. хаця каштуе таней (12 руб.), але нярэдка пападаецца ў продажы асабліва ў РСФСР і на Поўдні, нязручна для набівання і чысткі і, у выніку расьцірання канала рулі шомпалам пры набіванні і чыстцы, траціць свой першапачатковы кучны бой хутчэй за вінтозак, якія набіваюцца з казённай часткі рулі. Калібр 7 мм. упаўне добры па дробнаму зьверу. Вінтоўка мае толькі сталы не пад'ёмны прыцэл. Пры кожнай вінтоўцы прыкладзена кульная форма, вінтоўка гэта цікава толькі па сваёй крайняй таннасьці і невялікаму выдаткаваньню на страляньне, таму што кожны стрэл абыходзіцца таней дробнакалібернага патрону.

Пухавіцкія паляўнічыя з забітымі на аблаве ваўкамі

Вінтоўка Мусіна-Бярдана перароблена з трохлінейнай вінтоўкі, так што страляе патронам былой ваеннай Бярданы калібра 10,7 мм. (4,2 лініі). У трохлінейную рулявую каробку ўстаўлена папярэчная рулявая Бярдана з ранейшым салдацкім пяхотным прыцэлам. Магазынная каробка пашырана на патрону Бярдана, вінтоўка можа быць набіта чатырма патронамі, якія ўводзяцца ў вінтоўку па аднаму, без абоймы. Вінтоўкі гэтыя ўладаюць здавальняючым па кучнасьці боем, але цяжкія, грамазdkі і як экстракцыя, так і падача патронаў хутка псуецца. Кошт—38 руб. Завод ня выпускаў да гэтага часу ні форм для адліўкі куль, ні прыбораў для набівання гільз, ды і гільз пакуль няма ў продажы. Гатовыя былыя казёныя патроны Бярданы атрымаць нялёгка і адпускаюць іх толькі па некалькі штук. Хаця патрон Бярдана пры дапасаванні розных куль прыгодны як на буйнага, так і на дробнага зьвера, але цяжасьці з прыпасамі і прыборамі служаць сур'ёзнымі тормазамі да пашырэння вінтоўкі Мусіна-Бярдана, якая, пры некаторай пераробцы і палегчанні, магла-б быць у шмат якіх выпадках практычным паляўнічым аружжам.

З найбольш практычных паляўнічых савецкіх вінтовак зьяўляецца паляўнічы карабін ВЕМ. Невялікі калібр (7,63 мм.), насыцільны бой, танны стрэл патронам, зробленым самім стральцом, камбінацыя розных куль для розных мэт, становяць гэтую стрэльбу найбольш універсальнай. Пры патроне „высокай хуткасці“ карабін ВЕМ замяняе сабою дарагія Маўзэры, Манліхеры, Генэлі. Зброя ня цяжкая, зручная, з добрымі прыцэльнымі дапасаваннямі і вельмі дакладным боем. На жаль, ВЕМ вырабляецца пакуль толькі

аматарскім парадкам, па адзіночнаму заказу і іх цяжка атрымаць, але, мусіць, масавы выпуск карабінаў ВЕМ будзе хутка наладжаны і тады ўзор гэты стане агульнадаступным паляўнічым нарэзным аружжам.

Наогул з савецкага аружжа тое-сёе падобраць і падагнаць па свайму густу можна.

У вінтоўцы для меткага страляння самае галоўнае—руля, прыцэльныя дапасаванні, спуск. Ложа, вага стрэльбы маюць другараднае значэнне, але таксама як і зручнасьць павінны падабацца стральцу. Эстэтыка тут адбывае не апошнюю ролю. Стралковы спорт і паляванне—злучэнне двух тонкіх мастацтваў, якія так блізка стаўць да прыроды. Грубое, дубаватае, неўдасканаленае аружжа ўносіць нейкі дысанс у мастацтва, шмат што псуецца, шмат чаму перашкаджае.

Але—зброя падобрана. Паляўнічы ў магчыма кароткі тэрмін павінен стаць добрым стральцом. Неабходны найлепшыя прасцейшыя мэтады самападрыхтоўкі стральца. Зараз кожны працоўны нашага Саюзу мае так мала часу! Час гэты неабходна выкарыстаць найбольш лепш, пры найменшым выдатку патронаў.

Уладзімер Маркевіч *)
(Працяг будзе).

*) У першай частцы артыкулу аўтара (11-12 за 1930 год) укралася памылка: замест подпісу Маркевіч надрукавана Макаравіч.

Арганізуем моладзь

на ахову

птаха увесну.

Сабакагадоўля

Да пытання разьвіцця сабакагадоўлі ў БССР

Мне думаецца, што для пасьпяховага паляваньня на ўсіх зьвяроў і птах у БССР нам патрэбны наступныя 5 асноўных парод: гончыя, борзые і таксы—для зьверавых паляваньняў, і лягавыя і спаніэлі—для паляваньня па пярэ. З усіх гэтых парод найбольшае значэньне мае ва ўмовах БССР бязумоўна ганчак. Што ж датычыцца борзых, а таксама і такс і спаніэлей, то іх у БССР здаецца няма, калі ня лічыць некалькіх экзэмпляраў пакаёвых сабак гэтай пароды.

Праўда, ёсьць паляўнічыя, якія гавораць, што ўсё гэта глупства, што з адным ганчаком можна біць і зьвера і птаху, а ўжо самае большае гэта можна трымаць гончых і лягавых. Ды і які паляўнічы можа трымаць цэлы дзесятка сабак? Справа ў тым, папершае, што тут гутарка ідзе не пра асобнага паляўнічага, а пра 30 з лішнім тысяч паляўнічых, а 30-ці тысячам чалавек бязумоўна пад сілу трымаць некалькі свор борзых, некалькі стай гончых і г. д. Ці патрэбна гэта? Так, патрэбна. Пачнем з гончых. Зразумела, што на зайцоў (і на лісіц) можна паляўнічыць і з адным ганчаком, трэба толькі, каб гэты ганчак быў добрым ганчаком. Але як быць з ваўкамі? Бо дагэтуль Дзяржстрах штогодна выплачвае насельніцтву сотні тысяч рублёў за зьнішчаную ваўкамі скаціну. А колькі скаціны зьнішчаюць ваўкі ўсяго па БССР? — Ваўкі абыходзяцца Беларусі ў некалькі мільёнаў рублёў у год. А якая барацьба з ваўкамі ў БССР?—Выпадковая і вельмі мала дабычлівая—ваўкі не змяняюцца, а штогод прыбываюць у сваёй колькасці. І для таго, каб з ваўкамі павесці барацьбу сапраўды і з посьпехам, бязумоўна трэба мець у Беларусі некалькі камплектных паляваньняў, г. зн. некалькі зьверавых (пераважна) стай гончых з некаль-

кімі сворамі борзых пры іх. Толькі такія камплектыя паляваньні дадуць добрыя вынікі па ваўках і можна смела сказаць, што на працягу якіх-небудзь 7 год воўчая небясьпека будзе зусім вызначнай. Паўтараю, што такія камплектыя паляваньні не пад сілу асобным паляўнічым, але яны зусім магчымы паляўнічым аб'яднаньням (раённым і інш.). Акрамя таго, трэба заўважыць, што наша руская борзая (псовая) мае вялікі попыт з боку Японіі, Амэрыкі і другіх краін. Наогул, дарэчы, павінен сказаць, што настаў час паляваньне палешчыць калектыўнасьцю, г. зн. зьменшыць да мінімуму ўсякія аднаасобныя, пераважна драпежныя паляваньні і перайсьці да паляваньняў калектыўных, бо калектыўнасьць у паляваньні кладзе канец драпежніцтву, беспарадку, шкурніцтву.

Якіх гончых нам трэба разводзіць пры гэтым? Гэта справа густу паляўнічых: ці англа-рускіх (якія па зьверавых паляваньнях бязумоўна ідуць на першым месцы) ці „рускіх“ ці іншых парод, важна толькі, каб гэтыя ганчакі былі заводзкія. Ганчакі, якіх большасьць у нашых паляўнічых — польска-рускія, па-мойму ня ўдзячны пакуль матар'ял, бо яны ў большасьці сваёй не заводзкія і ўяўляюць сабою выпадковыя помесі. Але гэта ня значыць, што з гэтых ганцакоў нельга адабраць лепшых, пародзістых і вывадзіць ад іх пэўнага тыпу мэтысаў. Але пра гэта я казаў у другім месцы. Побач з асноўнымі паляўнічымі сабакамі па зьверавых паляваньнях—ганчаком і борзымі—трэба мець і „падсобных“—такс ці фокстэр'ераў (я асабіста даю перавагу таксам) для выгану лісіц (і барсукоў) з нор, у чым нярэдка бывае неабходнасьць.

Што ж датычыцца паляваньня па пярэ, дык хоць у нас гэта паляваньне і ня мае прамысловага значэньня, тым ня менш і

гэта паляваньне без адпаведнага сабакі немагчыма. А адсюль вынік, што і лягавыя сабакі ў загоне не павінны быць. У нас найбольшай папулярнасьцю карыстаецца сэттары (ірляндскія, ангельскія, гардоны), пойнтэры і (крыху) нямецкія лягавыя. Усе гэтыя пароды—добрыя і разводзіць тую ці іншую пароду з іх—справа густу, адна неабходная ўмова для ўсіх,—каб яны былі заводзкімі.

Што ж датычыцца паляваньня на качак, якое ў некаторых месцах БССР мае па крайняй меры паўпрамысловы характар (а пры калектывізацыі паляваньня—балянс паляваньняў на качак будзе яшчэ адчувальней), то гэта паляваньне з паляваньня на пярэ—трэба выдзеліць, бо лягавыя сабакі для паляваньня на качак няпрыгодны. Таму ў нас за качкамі паляўні-

чаць з гончымі. Але паляваньне з ганчакі і мала дабычлівае і незаконнае, а гэта—галоўнае. Што ж датычыцца закону, забараняючага паляваньне за качкамі з ганчакі, дык гэты закон, нажалі дагэтуль паўсямесна застаецца „гласом вопіючага в пустыне“, а паляўнічыя ня ведаюць другіх паляваньняў за качкамі, акрамя як з ганчакі. Трэба спадзявацца, што 1931 г. зьявіцца пераломным годам у гэтых адносінах і выдаўшыя закон змогуць паказаць у жыцьці аўтарытэт закону.

Але з кім-жа паляўнічыць за качкамі. З ганчакі паляўнічыць нельга па закону, з лягавым нельга таму, што ён прызначаны для другога паляваньня і паляваньня на качак яго псуе, робіць толькі не лягавым. Паляўнічыць за качкамі належыць таму з сабакам, прызначаным для гэтага

Паляваньне скончана. Грубіць сабакам.

паляванья—з спаніэлем. Гэта маленькі непераборлівы сабака сваёй незамянімай дапамогаю паляўнічаму на паляванні за качкамі апраўдае сябе і заплоціць дорага паляўнічаму за сваё ўтрыманьне. Нажаль, гэты сэтэр у нас чамусьці ня ў модзе. Відаць таму, што шмат хто з паляўнічых нават ня ведае, што такі сабака існуе ў прыродзе, бо калі-б яны ведалі пра яго існаваньне, дык, бязумоўна, завялі-б яго. Адсюль задача — паляўнічай кааперацыі папулярызаваць гэтага сабаку, неабходнага ў нашых умовах—паказам і яго работы на паляванні за качкамі.

Як жа разьвесці і памножыць нам патрэбныя пароды сабак?

Папершае, шляхам адбору вытворцаў з тых, якія ўжо ёсць у Беларусі заводзкіх палявых паляўнічых сабак, і падругое, шляхам закупкі вытворцаў у РСФСР і на Украіне. У Беларусі дагэтуль нічога ня зроблена ні на крок для адбору вартых увагі сабак, нельга казаць, што ў БССР няма добрых паляўнічых сабак. Праўда, у нас праведзена некалькі спроб і выставак, але яны не дасягнулі патрэбнай мэты. У 1930 г. праводзілася ў раёнах сучасная рэгістрацыя паляўнічых сабак з мэтай ізаляцыі паляўнічых сабак беспароднай і шкоднай мешаніны. Але гэта перарэгістрацыя абсалютна не дасягнула мэты адбору і выкарыстанья добрых патрэбных паляўнічых сабак. Быў у нас і гадавальнік сабак пры ЦП Белкахотсаюзу, але дзякуючы няправільнай пастаноўцы ў ім справы, ён ня толькі ня даў карысьці да разьвядзеньня заводзкай сабакагадоўлі, але зганьбаваў ідэю яго. Зараз, перад паляўнічымі БССР стаіць пытаньне: ці разьвіваць заводзкую карысную сабакагадоўлю, або адмовіцца ад яе. Думаю, што ня знойдзецца такога „вумніка“, які-б сказаў, што нам кроўныя палявыя сабакі непатрэбны. А раз яны патрэбны, іх трэба гадаваць, але гэта трэба рабіць сур'ёзна і ўмела.

Уперад за ўсё, як сказана вышэй, неабходна адабраць у нас сабак лепшых з тых, якія ёсць. Для гэтага неабходна правесці па раёнах палявыя спробы і вывадкі. Адны выстаўкі і вывадкі без палявых спроб ня могуць дасягнуць патрэбнай мэты. Адабраўшы лепшых па пароднасьці і палявых якасьцях сабак, трэба перш-на-перш запісаць у радаслоў-

ную кнігу іх, а для гэтага патрэбна мець такую кнігу пры ЦП Белкахотсаюза. У радаслоўную запісваюцца, як правіла, сабакі, якія маюць ня менш 3 кален бясспрэчнай радаслоўнай. Выключэньне з гэтага правіла можа быць дана тым сабакам, якія пройдуць на палявых спробах ня ніжэй дыплёму другой ступені і на вывадках — ня ніжэй БСМ. Ды і гэтыя сабакі павінны запісвацца не ў асноўную афіцыйную радаслоўную кнігу, а ў дапаможную радаслоўную кнігу, якая таксама павінна весціся для падліку сабак, прызнаных экспертызаі заводзкімі і палявымі. Сама радаслоўная кніга павінна мець два аддзелы: аддзел палявых і аддзел нявысьветленых у палявых адносінах. У аддзеле нявысьветленых запісваюцца ўсе сабакі, якія маюць бясспрэчныя (завадзкія) радаслоўныя па дасягненьні трохмесячнага ўзросту, а ў аддзел палявых запісваюцца сабакі заводзкія, г. зн. тыя, якія маюць бясспрэчныя радаслоўныя і былыя на палявых спробах, дзе атрымалі на іх ня ніжэй дыплёму 3 ступені.

Уласьнікі такіх адборных сабак вядуць сваіх сабак на паказаньні сэкцыі сабакагадоўлі ці па паказаньні аддзелу сабакагадоўлі Белкахотсаюзу. Уласьнік сабакі, які не падпарадкоўваецца рашэньню сэкцыі сабакагадоўлі, выключаецца з саюзу паляўнічых.

З мэтай паспяховага і шпаркага разьвядзеньня заводзкіх сабак штогод праводзіць раённыя, а потым усебеларускія палявыя спробы (садкі-борзых) і вывадкі або выстаўкі. Пры гэтым апошнія могуць праводзіцца не спецыяльна, а на палявых спробах перад ці пасля сканчэньня спробаў. Калі-ж будуць утварацца выстаўкі спецыяльна, дык каштоўнымі прызамі прэміруюцца толькі палявыя пераможцы, а іншыя, хаця-б яны па экстэр'еру занялі першае месца, прэміруюцца толькі дыплёмамі. Павінна прэміравацца цэннымі прызамі і шчаныя кляса, прычым у гэтай клясе могуць прэміравацца толькі сабакі, якія атрымаліся ад заводзкіх і палявых бацькоў, хаця-б гэтыя шчаныкі і не занялі па экстэр'еру першых месц. На ўсебеларускіх палявых спробах і садках, удзельнічаюць у абавязковым парадку ўсе сабакі, якія прайшлі на раённых спробах на дыплёмы 1, 2 і 3 ступені. На ўсебеларускіх выстаўках у абавязковым парадку

павінны ўдзельнічаць усе сабакі, якія прайшлі на раённых выстаўках і вывадках на МСМ і вышэй або на адпаведны дыплём.

Што-ж датычыць раённых спроб і вывадак, дык на іх у абавязковым парадку павінны ўдзельнічаць усе сабакі, якія маюць бяспрэчныя радаслоўныя і шчэнякі сабак без радаслоўных, але запісаныя ў дапаможную радаслоўную кнігу. Такім чынам, папершае, сабакі не апісаных вышэй катэгорый, г. зн. усякая мешаніна, абвешчаецца нібы па-за законам і наўрад ці атрымаецца ад іх патомства—яны пойдуць на ўбыль і на працягу 3—4 год зусім будуць знішчаны, наадварот, заводзкія, карысныя сабакі будуць памнажацца.

З толькі што сказанага выцякае яшчэ два пытанні: аб мясцох выставак і спроб і аб экспертах на іх.

Дагэтуль усе беларускія спробы і выстаўкі ўтвараліся ў горадзе Менску, або каля яго, што зусім няправільна, таму што палявыя спробы і выстаўкі ўтвараюцца не для задавальнення гарадзкіх абываталяў, звычайных зявак на ўсякіх выстаўках, а для паляўнічых і іх сабак—уперад за ўсё. Нам кажуць: „утварайце выстаўкі ў якой-небудзь Воршы, бо яна не аплоціцца, таму некаму яе будзе наведваць!“—Кепска калі мы ўтвараем выстаўкі, каб зарабіць, а не для таго, каб навучыць людзей і не для таго, каб сур'ёзна, не сьпяшаючыся адабраць і папулярызаваць лепшыя экspanаты. Месца для выстаўкі і спробы далёка ня глупства. Гэта месца павінна знаходзіцца там, дзе лгчэй за ўсё і бліжэй за ўсё з усіх раёнаў можа сьцякацца маса паляўнічых з сваімі сабакамі. Для ўсебеларускіх спроб і выставак найлепшым месцам будзе Ворша. Мена-

Наладзіць ахову заказнікаў
і запаведніка. Арганізаваным
парадкам адстраляць у іх
драпежнікаў.

віта Ворша сьцягвае, як у цэнтры усе лініі. Паспрабуйце загнаць, ды яшчэ ў абавязковым парадку, паляўнічых з Полацку ў Менск. Зразумела, калі так скоро мы павінны стаць на шлях прымусовага пасылання на спробы і выстаўкі сабак—паляўнічым арганізацыям прыдзецца ўзяць на сябе значную долю выдаткаў па перавозцы і кармленні сабак... Але ўсё гэта пытаньне тэхнікі. Важны прынцып, а абмяркоўваючы прынцып мы павінны сказаць, што, калі мы з спроб і выставак будзем утвараць камэрцыйныя крамкі, ды ня будзем траціць на гэту справу сродкаў — нічога ад нашых выставак і спроб не атрымаем.

Прыбытак ад спроб і выставак ня ў тым, што мы заробім чырвонец на ўваходных білетах і буфэце, а ў тым, што мы выявім лепшых сабак, праз якіх будзем паспяхова паляўнічыць і павысім свой паляўніцкі, заводзкі, а значыць экспартны балаяс.

Што датычыць пытаньня аб экспертах, дык з імі ня так дрэнна, як аб гэтым крычаць. Мы выпісваем на нашы выстаўкі і спробы судзьдзяў з Масквы і Ленінграду, трацім на гэта шмат грошай, а ў Маскве ды Ленінградзе выпісваюць з-за мяжы. Усё гэта пустая выдумка. У Беларусі ў кожным раёне знойдуцца людзі, якіх добра ўмеюць разьбірацца ў вартасцях сабак як у палявой, гэтак і экстар’ерных адносінах. Знойдзецца ня мала асоб, якія ўпайне могуць добра судзіць сабак на ўсебеларускіх спробах і выстаўках. Гэтых людзей трэба толькі падлічыць і ўзаконіць.

Мы чакаем Усерасійскага кіналёгічнага зьезду, а самі чамусьці ня хочам склікаць Усебеларускага кіналёгічнага зьезду. Мы просім „Всекохотсаюз“ зацьвердзіць высунутых намі судзей, а калі што, дык ня можам самі іх высунуць і зацьвердзіць. Неабходна склікаць Усебеларускай кіналёгічны зьезд і зацьвердзіць тых судзьдзяў, якія ў нас ёсьць. Потым прасіць „Всекохотсаюз“, каб ён прызнаў бела-

рускіх судзьдзяў, прызнаў сэкцыю сабакагадоўлі пры Белкохотсаюзе, зацьвердзіў нашых судзьдзяў і радаслоўную кнігу. „Всекохотсаюз“ у гэтых адносінах пойдзе „Белкохотсаюзу“ насустрэч, бо калі ў нас абуджаецца ініцыятыва ў справе сабакагадоўлі, дык мы гэтай ініцыятывай абавязаны іменна „Всекохотсаюзу“ які ў СССР зьяўляецца п’анэрам, застрэльшчыкам у справе разьвіцьця сабакагадоўлі.

У заключэньне хачу сказаць, што прышоў час падумаць пра ўтварэньне ўсебеларускіх спробавальных станцыяў для ганчакі і выжлаў.

З усяго вышэйсказанага самі сабой напрашваюцца наступныя канкрэтныя прапановы:

1. Зараз-жа павінен быць склікан першы Усебеларускі кіналёгічны зьезд, які павінен распрацаваць цэлы шэраг пытаньняў па сабакагадоўлі ў БССР. На гэтым зьездзе трэба ўтварыць выбары ўраёнах. Выбіраюць, зразумела, самых кампэтэнтных у сабакагадоўлі таварышоў па 1-2 ад раёну. Ад першых раёнаў у сабакагадоўлі (Віцебскі, Бабруйскі, Менскі, Барысаў) можна выбраць па 4-5 чалавек. Выбраныя на зьезд едуць за кошт раённых арганізацыяў. Апрача таго аддзел сабакагадоўлі Белкохотсаюзу павінен запрасіць на гэты зьезд таварышоў, якія вядомыя ў Беларусі як аўтарытэтныя ў пытаньнях сабакагадоўлі за кошт Белкохотсаюзу, нават у тым выпадку, калі гэтыя таварышы ў раёнах на зьезд выбраныя будуць. Такіх аўтарытэтаў апроч выбраных у раёнах у БССР знойдзецца ня шмат і цяжкасьці запрашэньня іх на зьезд ня будзе. Паміж тым яны сваім аўтарытэтам, сваімі ведамі акажуць вялікую паслугу зьезду.

2. Зараз-жа трэба ўтварыць аддзел сабакагадоўлі пры ЦП „Белкохотсаюзу“

3. Неабходна зараз-жа прыступіць да арганізацыі раённых сэкцыяў сабакагадоўлі там дзе іх няма.

Ч. Пярвабытны.

Зьнішчым увесну ваўкоў, бадзячых сабак, катой, каршуноў куратнікаў і птушатнікаў, варон і сарок, балотных луняў у паляўнічых угодзьдзях.

Па таварыствах і ячэйках

На грамадзкі буксір

(Віцебскае таварыства)

Амаль ва ўсіх галінах працы Віцебскага т-ва паляўнічых ёсьць прарывы.

Пяройдзем да фактаў, па кантрольных лічбах „Белкохотсоюза“ Віцебскае т-ва ва ўдарным квартале 1930 году павінна было загатоўць пушніны на 800 з лішкам рублёў. Сума ня вельмі вялікая для такога раёну, як Віцебскі. Фактычнае выкананьне гэтае лічбы на 4 студзеня вызначаецца ў 80-85 проц.

Паляўнічая маса на пушназагатоўкі была мобілізавана ня поўнасьцю. Увага да гэтага пытаньня сельячэйкамі зьвярталася ад выпадку да выпадку. Замест таго, каб абгаварыць заданьне і выпрацаваць канкрэтны плян яго выкананьня на інструкцыйнай нарадзе бюро сельячэек, — праўленьне абмежавалася рассылкай перадрукаванага абешніку і на гэтым спынілася, чакаючы — калі выпадкова зьявіцца той ці іншы кіраўнік з сельячэйкі. Такія зьявішчы, калі самая моцная вытворчая ячэйка паляўнічых пры шклозаводзе „Ноўка“ не давала ніякіх зьвестак на працягу больш 3-х месяцаў аб ходзе пушных загатовак, заставаліся бяз усякага рэагаваньня з боку праўленьня.

У выніку за ўвесь ударны квартал ячэйка „Ноўкі“ загатоўіла пушніны менш, чым на 23 рублі.

Перарэгістрацыя праводзілася ганебнымі тэмпамі. Да канца студзеня перарэ-

гістравалася ўсяго 75 проц. паляўнічых. Апошнія глумачыцца слабой дзейнасьцю бюро сельячэек, недастатковым рэагаваньнем на гэта з боку раённага праўленьня і тым, што кожны год адкладаюцца тэрміны для перарэгістрацыі і, калі прыняць пад увагу, што разам з перарэгістрацыяй мы павінна выканаць дырэктывы аб мобілізацыі сродкаў, дык усякая зацяжка дрэнна адбываецца на гэтай справе.

Грашовы стан т-ва таксама патрабуе да сябе ўвагі. Хоць каштарыс і складзён, але праўленьне ім ня кіруецца і па некаторых артыкулах, як, напрыклад, утрыманьне штата, ёсьць перавыдатак, бо стаўкі праўленьне вызначае такія, што нявытрымлівае бюджэт.

Больш увагі зьвяртаецца гандлю, чым вытворчай справе.

Пры т-ве ёсьць рамонтная майстэрня зброі, якая ў асобным квартале дала дэфіцыту 300 рубл. і каб рэўкамісія не зацікавілася гэтай справай, дык невядома, калі-б праўленьне даведалася аб гэтым. Пры правярцы наяўнасьці тавару ў майстэрні па становішчу на 1 кастрычніка высветлілася недастача тавару на 560 р. з лішнім і гэтай справе да гэтага часу ня дана належнага руху, вінзватыя ня выяўлены. У майстэрні холадна і працаўнікі, замест працы, грэюцца ў канцэлярыі. Майстар Гэльвах з вучнем (сваім сынам) за грошы ад выручкі майстэрні купілі вэльсыпэд, адрамантавалі яго і забралі сабе. Рэўкамісія толькі ўскрыла гэты факт і настаяла, каб вэльсыпэд быў зьвернуты майстэрні.

Тавары майстэрні перадаваліся бяссистэмна. Гэта прывяло да таго, што невядома, з каго ўзыскаваць за недахоп тавараў. Усё гэта сьцьвярджае, што майстэрняй ніхто ня цікавіўся.

Справа па трусагадоўлі таксама кульгае. Трусы ўсіх відаў злучаюцца, як самі хочучь — шэншыль з кенгуру, кенгуру з япон-

скім і г. д., які-ж будзе прыплод?! Кор- мяцца трусы вельмі кепска і няправільна, чалавекам „ні а ні бэ“ ня ведаючым у гэтай справе. Клеткі ёсьць, а трусы не разьмешчаны ў іх. Харчамі трусы не за- бясьпечаны.

Барацьбы з браканьєрствам праўленьне зусім не разгарнула. Таксама аслабла ра-

бота па будаўніцтву паляўнічай гаспадаркі. Культпрацы няма. Бібліятэкай мала хто карыстаецца, бо кніжкі адпускаць некаму. Падпіска на часопісь праходзіць кепска.

Калі работа праўленьня і надалей будзе знаходзіцца ў такім становішчы, добрых вынікаў мы мець ня зможам.

М. Кошка.

Рыхтуем ся да вясны

У Брагінскім раёне перабраны ўсе ячэйкі паляўнічых. Ячэйкі зацікаўлены працай і падрыхтоўваюцца да веснавой работы па ахове і аднаўленьню паляўні- чай гаспадаркі. Апроч агульна-грамадзкіх кампаній, ячэйкі вясной разгорнуць ба- рацьбу з браканьєрствам, з бадзячымі сабакамі ды катамі, будуць ахоўваць месцы гнездаваньня птах і зьвяроў.

Ячэйкі ўжо і зараз праявілі сябе, і ў нашым раёне кантрольныя лічбы па пуш- ных загатоўках перавыкананы.

Зьбіраюцца сродкі на пабудову дыры- жаблю „Клім Варашылаў“. Шмат здава- лася зайцоў паляўнічымі ў мясцовую сталаўку.

Сідарэнка.

Пагібель цецярукоў

У Рэчыцкім раёне ў гэту зіму шмат загінула пад сьнегам цецярукоў. У раёне Ровенска, Слабодзкага с. с., знойдзена да трыццаці цецярукоў замёрзлымі пад сьне- гам.

У Дземе́ніхаўскім лясніцтве ляснік Каратай знайшоў цецярука і цяцэрку яшчэ жывымі, але ўжо ня здольнымі лётаць.

Ляхавец.

Ад рэд. Як усім вядома, цецярукі на- чуюць пад сьнегам. Калі была адлега, увечары цецярукі зарыліся ў мяккі мокры сьнег. Раніцай жа сьнег пакрыўся лядком і цецярукі не маглі праламаць яго коркі. Як відаць, ад гэтага яны і загінулі.

Рэд.

Забіты чатыры ваўкі.

Пухавіцкай ячэйкай паляўнічых у гэтым годзе былі арганізаваны дзьве аблавы на ваўкоў. На першай аблаве забіта 3 ваўкі,

а на другой толькі адзін; чатыры-ж ваўкі вышлі з абкладу.

Другая няўдачліва аблава тлумачыцца тым, што быў недахоп сьцяжкоў. Ваўкі баяцца людзей менш, чым гэтых сьцяжкоў і прарваліся праз лінію стральцоў.

Паляўнічы.

Прадуе кепска

Старшыня Асіповіцкай сельячэйкі Грабоўскі М., ён жа і член праўленьня раённага т-ва вельмі мала зьвяртае ўвагі паляўнічай ячэйцы.

Напрыклад, у нашым раёне столькі ба- дзячых сабак, што трэба прыняць меры. Шмат сабак і шалёных зьявілася. Вядома, перш-на-перш гэта справа паляўнічага, але іх некаму арганізаваць. Праўда, ад- нойчы было забіта 20 сабак, але скуру з іх зняты ня былі і дарэмна гіне пуш- ніна, за якую Дзяржгандль дае грошы.

Кепска праходзіць работа і па ахове дзічы, і па барацьбе з браканьєрамі. Вясна настае, а падрыхтоўкі няма.

Трэба ўзяць прыклад з ячэек Лапіц- кай, Вераб'ёўскай, Ясенскай і іншых на- шага раёну і пачаць працаваць.

Паляўнічы.

За рубяжом

У Швэйцарыі

На жэнэўскім возеры на працягу некалькіх год было забаронена паляваньне і дзіч ужо прывыкла лічыць гэтыя мясцы ўпаўне небяспечнымі для свайго зімоўя.

Апроч таго „Таварыства сяброў птах“—учыняе тут і падкормку дзічы.

Прафэсар Роберт Консі, які вывучае стан дзічы на Жэнэўскім возеры больш 25 год, паведамае, што на працягу апошніх 40 год, г. зн. з 1890 па 1930 год на водным прасторы возера Леману 578 кв. км. было адзначана больш 32 відаў лапчатаногіх, з іх 18 прыналежаць розным качкам, 5 пяганям; 2 паморнікам, 4 чайкам, 1 баклан, 2 крохаля.

У Злучаных Штатах

Новыя абмежаваньні паляваньня

Новы федэральны закон, рэгулюючы паляваньне у 51 штаце, вельмі абмяжоўвае, пачынаючы з 1930 году, колькасьць дзічы, якая дазваляецца да адстрэлу паляўнічаму за адзін дзень паляваньня. Максымальная норма не павышае 15 розных качак і 4 гусей (ранейшая норма прадугледжвала 25 качак і 8 гусей на аднаго паляўнічага ў адно паляваньне).

Паляўнічы ня мае права трымаць у сябе колькасьць дзічы, якую павышае 2-х дзённую норму г. зн. 30 качак і 8 гусей.

Ячэйкі яшчэ не арганізаваны

У нас (Церахоўскі раён) яшчэ ня ўсюды арганізаваны паляўнічыя ячэйкі. Напрыклад, у саўгасе Пракопаўка—аб'яднаўшы і вёску Пракопаўку—можна арганізаваць ячэйкі і пачаць працаваць, але некаму гэтым заняцца.

Жав.

Паляўнічыя роўкаўскай ячэйкі

поўнасьцю ўступілі ў калгас

Роўкаўская ячэйка паляўнічых Чарэўскага раёну па сваёй працы зьяўляецца ўзорнай у раёне. Ячэйка налічвае 27 сяброў. З браканьберствам ужо пакончана даўно. У адказ на шалёную кампанію буржуазіі „аб прымусовой працы“ ў СССР паляўнічыя роўкаўскай ячэйкі адказалі арганізацыяй чырвоных абозаў па вывазцы лесу. Увосень 1930 г. ячэйка

таксама вывезла збожжа чырвоным абозам.

Ячэйка мае чырвоны куток. Цалкам усе 27 паляўнічых падпісаліся на пазыку „Пяцігодка ў чатыры гады“ на 127 руб. калектыўна, таксама калектыўна выпісалі паляўнічую часопіс. Вызначаны райтаварыствам для ячэйкі плян нарыхтоўкі пушніны і пушсыравіны на 168 руб. сустрэчным плянам ячэйка выканала на 305 руб. 50 проц. ячэйкі складаюць члены калгасаў, з іх 8 сябраў чырвоных партызан. Роўкаўская ячэйка сумесна з ячэйкай Асоавіякіма праводзіць ваенізацыю насельніцтва. Ад роўкаўскай ячэйкі ў працы не адстаюць паляўнічыя селіцкай ячэйкі. На сваім агульным сходзе ад 16 II—31 г. паляўнічыя ячэйкі пастанавілі ўсім уступіць у калгас не пазней вясны, але ж пастанову сваю выканалі значна раней. Паляўнічыя гэтай ячэйкі ў ліку 26 сяброў уступілі ў калгас „Актывіст“. Астатнія ячэйкі Чарэўскага раёну, бярэце прыклад з вышэй паказаных паляўнічых ячэек!

Бабчонок.

У Канадзе

Інтэнсіўнае разьзвядзццё земляробства ў Канадзкіх Штатах у асаблівасьці Саскачэван і Альберта—патрабавала асушкі шмат балот і даволі вялізарных вадой пакрытых плошчаў, якія зьяўляюцца адным з лепшых месц вадаплаваючай дзічы ўсёй Паўночнай Амэрыкі.

У выніку—вялізарнае памяншэньне дзічы.

Галоўны інспэктар паляваньня лічыць, што ў Альберце ў сэзоне 1930 году колькасць гнездаваньняў вывадкаў зьменшылася больш, чым напалову. Гэта заява вельмі сур'ёзная і Злучаныя Штаты вельмі заклапочаны станам гэтага пытаньня, столькі-ж, колькі і Канада, бо ў час міграцыі вадаплаваючых, колькасць іх у Злучаных Штатах залежыць ад зьяўленьня іх у Канадзе.

Мусіць Канада прымушана будзе ўтварыць новыя рэзервы для аховы вадаплаваючай дзічы, бо па дагавору аб ахове паляўнічых угодзьдзяў, заключаным Канадай і Злучанымі Амэрыканскімі Штатамі—абодвы бакі—абавязаны прымаць усе меры, якія-б павялічылі запасы дзічы.

Рынак мяхоў

Спэцыяльная камэрцыйная статыстыка ўстанавіла, што ў 1928 годзе на міравым рынку было ў прадажы больш 348 мільёнаў скур розных свойскіх і дзікіх жывёл. Скур свойскіх жывёл было ў зьяўленьні—куды больш, чым скур дзікіх жывёл. На першым месцы—грус—200 мільёнаў скур, потым аўчынак 26 мільёнаў, далей каракуль—750 тысяч, мярлушка—3 мільёны, казьліных скур—2 мільёны, кошкі—1750 тыс., жарабок—700 тысяч. З скурак дзікіх жывёл на першым месцы—крот 20 мільёнаў, за ім ідзе андатра—16.500 т., заяц 11 міль., белка—17 міль., оппосум—6.500 тыс., суслак—6 міль., скус—5 міль., аўстралійскі оппосум—2,5 міль., гарнастая—2,5 міль., снот—700 тыс., ляска—600 тыс., віскаша—600 тыс., амэрыканская куніца—570 тыс., лясная куніца—і беладушка—240 тыс., выдра—160 тыс., рачны амэрыканскі гарнастая—75 тыс., блакітны пясец—23 тыс., шэншыла—500 скурак і інш.

М. Зубароўскі.

Выканаем плян пушных нарыхтовак

Выклікаю ўсіх старшын райтаварыстваў і сталых загадчыкаў крамамі паляўнічай сыстэмы кааперацыі на лепшае правядзеньне нарыхтовак крата і падука з тым, каб паляўнічая кааперацыя нарыхтавала ў 1931 г. ня менш аднаго мільёну скурак кратаў.

Выклікаю ўсіх старшын райтаварыстваў і працаўнікоў крам тэрмінова арганізаваць у сельсаветах і калгасах ячэйкі паляўнічых і зборшчыкаў пушмехсыравіны.

Выклікаю загадчыка паляўнічага саўгасу т. Барташа і старшын райтаварыстваў: Рэчыцкага, Брагінскага, Хойніцкага, Гомельскага, Жлобінскага, Веткаўскага, Чачэрскага, Полацкага, Віцебскага, Бабруйскага, Дрысенскага, Слуцкага, Парыцкага, Барысаўскага, Чэрвенскага, Сьмілавіцкага, Мазырскага, Пятрыкоўскага, Лельчыцкага, Магілёўскага, Быхаўскага, Рагачоўскага, Юра-

віцкага, Мсьціслаўскага, Клімавіцкага, Крычаўскага, Аршанскага, Горацкага, Лепельскага, Койданаўскага, Пухавіцкага, Менскага, Добрамесьлянскага, Бешанковіцкага на хутчэйшае ўкамплектаваньне і арганізацыю трусятнікаў, згодна заданьню Белкохотсаюза, не чакаючы прысылкі матар'ялу з Украіны і на лепшае правядзеньне мерапрыемстваў па пытаньню трусягадоўлі, а старшын апошніх раёнаў выклікаю на арганізацыю трусятніка ў кожным раёне пры калгасах, саўгасах, арцелях, паляўнічых ячэйках і г. д. з мясцовых трусаў, якіх можна здабыць на мясцох на 30 трусаў кожны трусятнік.

Выклікаю ўсіх старшын т-ваў на лепшае ўдзягненьне паляўнічай грамадзкасьці па абслугоўваньні свайго раённага трусятніка кармамі, матар'яламі і рабсілай.

Р. Сільнікаў.

Аб чым гаворыць грамата

Гэта пачалося тады, калі тэлеграф прыносіў неспакойныя звесткі, калі міжнародны імперыялізм, разьбіты Чырвонай арміяй у грамадзянскай вайне зноў падняў галаву.

Гэта было тады, калі наняты буржуазіяй забойца Каверда разрадаў свой маўзэр у т. Войкава ў фашыскай Польшчы ў Варшаве.

Гэта было тады, калі кітайскія белабандыты, кіруемыя генэралам Чан-Кай-шы і нанятыя сусьветным імперыялізмам хцелі парушыць граніт савецкіх меж.

Тады ў сэрцах працоўных мас Савецкай краіны нарадзіліся пачуцьці, тады гэтыя пачуцьці пасьпелі ў энтузіязм: Даць адпор правакатарам вайны, забойцам Кавердам! Даць адпор белакітайскім бандытам. Узмацніць абароназдольнасьць краіны Саветаў.

Тады трыццаць тысяч працоўных, арганізаваных у саюз паляўнічых, захопленыя гэтым энтузіязмам пачалі збор сродкаў на пабудову самалёту „Паляўнічы Беларусі“.

— Уношу 10 руб. на пабудову самалёту і выклікаю!

— Па выкліку ўношу 10 руб. і выклікаю!

— Уношу 5 руб. і выклікаю — паляўнічы, рабочы завода „Большавік“ Усьцінаў.

І сапраўды, большавікі: Усьцінаў, Пятроў, Іваноў — і цэлых трыццаць тысяч такіх большавікоў, працоўных паляўнічых, аб'яднаных у саюз паляўнічых запаўнялі цэлыя старонкі часопісу „Паляўнічы Беларусі“ з заклікам: уношу і выклікаю, выклікаю і ўношу!

Лічбы расьлі, як на кінаматографічным палатне: пяць тысяч, шэсьць тысяч пяцьсот, восем тысяч дзевяцьсот і дзевяноста

дзесяць капеек; потым адразу: пятнаццаць тысяч, дваццаць дзеве тысячы, трыццаць...

Часопіс „Паляўнічы Беларусі“ паўтараў, сочачы за ростам лічбаў: „На самалёт сабрана трыццаць тысяч. Сабярэм апошнія пяць тысяч, пабудуем самалёт „Паляўнічы Беларусі“, узмоцнім абарону краіны“.

Урэшце праз Асоавіахім самалёт быў заказаны. Дні ішлі, паляўлічы чакалі ўбачыць сталёвую „птаху“, „птаху“, пабудаваную іх-жа рукамі, якая здольна падымацца на недасяжную вышыню ў блакітны прастор і ахоўваць межы СССР.

І вось, самалёт пабудован!

У дзень Чырвонай арміі на авіядроме загудзеў апарат, закруціўся пропэлер. Летнік Шустаў, прызначаны кіраваць самалётам, асядлаў птаху з сталі і лёгка ўскочыў у кабінку. Узяўся за руль, павярнуўся адзін рычажок, другі і засьвісьцела „птаха“, лёгка паднялася з зямлі на нацягнутых крылах і панеслася над аэродромам. Вось „птаха“ нясецца над галавой, гудзіць апарат, сьпявае пропэлер; „птаха“ становіцца ўсё менш і менш, потым зусім ня відаць, але зноў зьявілася, расьце, расьце; потым зьніжаецца і склізіць па бліскучаму сьнегу. Апарат замёр, пропэлер спыніўся, летнік Шустаў вылазіць з аседланай „птахі“, а на вуснах усьмешка.

Гэта была спроба самалёту.

— Працуе—на яць!—гаворыць Шустаў.

Так адбылася ўрачыстая перадача ў „Дзень Чырвонай Арміі“ Н авіяцыйнай эскадрылі самалёту „Паляўнічы Беларусі“, пабудаванага на сродкі паляўнічых Баларусі.

А хутка, па волі працоўных СССР палыве ў панетры і дырыжабль „Клім Варашылаў“.

Бунтар.

„Клім Варашылаў“ будзе пабудован

Па выкліку старшыні Магдэбурскага т-ва паляўнічых т. Манько ўношу 10 руб. на пабудову дырыжабля „Клім Варашылаў“. Адначасова выклікаю ўсіх старшын райтаварыстваў БССР і ўсіх членаў праўленьня Белкохотсаюзу, а таксама старшыню раўкамісіі Белкохотсаюзу т. Коца і паляўнічазнаўца—экономіста т. Семашку ўнесьці на дырыжабль ня менш, як па 5 руб. кожнаму.

Р. Сільнікаў.

Пастановы нарыхтоўшчыкаў пушніны

Нарада нарыхтоўшчыкаў пушніны пастанавіла: для ўзмацнення вясенніх пушных нарыхтовак лічыць неабходным паслаць брыгаду з 16 чалавек на 2—3 тыдні, в такім разьлікам, каб ахапіць усе раёны і стварыць у іх раённыя штабы садзейнічання, уцягнуўшы ў гэту брыгаду ўсю грамадзкасць.

Брыгадзіраў вылучыць: Пушна-сындыкатаў—6 ч., Белкаапсаюзу—4 ч., Белкохотсаюзу—4 ч., Белмалжыўсаюзу—2 ч.

Тэрмін ад'езду брыгадзіраў 15 сакавіка.

Даручыць т. Марозаву разьмеркаваць раёны паміж брыгадзірамі. На пленуме ЦК АКСМБ, які адбудзецца 13 сакавіка, зрабіць інфармацыйны даклад аб пушмехнарыхтоўках і ўдзелам у гэтай працы камсамолу. Даклад даручыць зрабіць т. Марозаву.

Прасіць Наркампрос, рэдакцыю „Калгасніка Беларусі“, рэдакцыю „Чырвоная Зьмена“, каб на другое паседжаньне штабу абавязкова прыслалі сваіх прадстаўнікоў.

З прычыны поўнага адсутнічання па БССР сусьліка і хамьяка ўсю ўвагу зьвярнуць на нарыхтоўку крата, якога нарыхтаваць да аднаго мільёна штук. Што датычыць нарыхтоўкі вадзянога падука, то да гэтай нарыхтоўкі прыцягнуць рыбацкія арцелі і паасобку рыбакоў.

Да ўсёй працы вясенніх нарыхтовак прыцягнуць грамадзкасць: камсамол, школы, настаўніцтва, калгаснікаў, батракоў, беднякоў і сярднякоў вёскі.

Стварыць цэнтральны штаб садзейнічання нарыхтоўкам з прадстаўнікоў: ЦК камсамолу, Наркампроса. Саюзу Сельгаслесрабочых, газэты „Калгаснік Беларусі“, Пушнасындыкату, Белкаапсаюзу і кандыдата ад Белкохотсаюзу.

Першае скліканьне штабу даручыць т. Марозаву.

Пушнасындыкату распрацаваць інструкцыю лоўлі крата, а таксама інструкцыю па апрацоўцы скур, сабак і кошкі і гэтыя інструкцыі распаўсюдзіць у дастатковай колькасці.

Прыняць да ведама запатрабаваньне гэтых інструкцый Белкаапсаюзам 10.000 шт., Белмалжыўсаюзам 50.000 шт., Белкохотсаюзам 10.000 шт.

Лічыць неабходным вылучыць з фонду прэміраваньня тавар зараз-жа на загатоўку пушніны, якая засталася ў паляўнічых, а таксама і вясенніх відаў нарыхтовак. Прэміі даваць за ўсе віды пушніны, а таксама за кошку і сабаку. Асноўная прэміроўка павінна быць з нітак, мануфактуры, мыла, махоркі. Прэмію ўстанавіць у 10%. З прычыны паасобных выпадкаў, якія наглядзіліся, прэміроўкі райпартрэбтаварыстамі ў 100%, прапанаваць БКС даць тэрмінова распарадзеньне аб суровым прытрымліваньні прэміровак у 10%.

З фонду мануфактуры для прэміраваньня здатчыкаў пушмехсыравіны 25% замяніць на ніткі, 5% на махорку і 20% выдзеліць мануфактуры. Увесь гэты фонд перадаваць непасрэдна ўсім нарыхтоўшчыкам, выключна для падворнае зборкі

пушмехсыравіны. Прамтавары выдаць нарыхтоўшчыкам згодна іх удзельнай вагі ў нарыхтоўках. Астатнія 50% мануфактуры перадаць Белкаапсаюзу з тым, каб БКС прыміраваў з гэтага фонду здатчыкаў пушмехсыравіны як здаючым непасрэдна сыстэме БКС, так і па квітках астатніх нарыхтоўшчыкаў на аднолькавых умовах.

Упаўважанаму Пушнасындыкату дабіцца тэрміновага атрыманьня прамтавараў для прэміраваньня пушмехнарыхтовак, згодна наведаньня В. П. С.

Адначасова ўсе нарыхтоўшчыкі лічаць, што ў зьвязку з тым, што (як паказаў вопыт) Белкаапсаюз праводзіць прэміраваньне аднолькава здатчыкаў, якія здаюць пушмехсыравіну з другімі нарыхтоўшчыкамі, просіць Наркамгандаль у будучым разьмяркоўваць прэміяльныя фонды паміж усімі нарыхтоўшчыкамі, што складае лепшыя ўмовы для нарыхтовак і дасць большы эфэкт.

Белкахотсаюзу з Белкалгасцентрам аб узаемаадносинах паліўнічай кавпэрацыі з калгаснай сыстэмай

У мэтах усталявання нормальных арганізацыйна-гаспадарчых узаемаадносін паміж калгасамі і паліўнічай кавпэрацыяй, забеспячэння правільнай арганізацыі і выдзялення паліўнічай гаспадаркі, пільначэння таварстваў і экспарта прадукцыі паліўнічага промыслу, развіцця вытворчай працы паліўнічай кавпэрацыі і паліўчэння пачобнай прыбыткавай калгаснікаў, паміж калгасамі і раённымі таварствамі паліўнічых устаноўляецца наступная згода:

1. Узаемаадносінны паміж калгаснікамі-паліўнічымі і раённымі таварствамі паліўнічых азначэння фактам іх членства ў паліўнічай кавпэрацыі.

2. Раённым таварствам паліўнічых арганізуюць пры калгасе паліўнічыя ячэйкі з калгаснікаў-паліўнічых, пры чым да гэтых ячэек прымаюцца паліўнічых некалгаснікаў (адзіналічкі) а тым, каб цэнтр паліўнічай ячэйкі быў калгас. Ячэйкі гэтай працуюць на падставе палажэння аб паліўнічых ячэйках" нацывярджанага Белкахотсаюзам.

3. Раённым таварствам паліўнічых праз ячэйкі паліўнічых і асобных паліўнічых арганізуюць пры калгасе грамадскія трусятнікі, гадавальнікі звычай, дачы, сабак і дапамагаюць у інструктаванні іх. Пры чым трусятнікі могуць быць калгасу, налі яны звычайна часткай гаспадаркі калгасу, альбо паліўнічай ячэйкі, калектыва паліўнічых, альбо асобных паліўнічых.

4. Раённым таварствам паліўнічых правадзяць мерапрыемствы па асветы паліўнічых і членаў калгасу, шляхам абсталявання ў калгасе куткоў паліўнічых, стралковых тыраў, забеспячэння паліўнічай літаратурай, дробнакалібернымі стрэльбамі і інш.

5. а) Калгасы адпускаюць на промысел (паліўчыне і інш.) сваіх членаў-паліўнічых, даючы ім, бяз страты для гаспадаркі, патрэбную цягавую сілу па меры патрэбнасці.

б) Прымаюць усе крокі садзейнічання паліўнічаму таварству па уцягненню калгаснікаў-паліўнічых у члены паліўнічай кавпэрацыі.

в) Аказваюць практычную дапамогу таварству паліўнічых у працы па арганізацыі паліўнічай гаспадаркі; у прыватнасці прадастаўляюць рабочую сілу па ахове паліўнічай гаспадаркі, дапамагаючы ў барацьбе з бракнёрствам, па вытворчым аблаш на драпежаніку і інш.

г) Садзейнічаюць паліўнічай кавпэрацыі па асветы пачобнай паліўнічых, набурае тыраў, стралковых звычай і інш.

д) Садзейнічаюць раённым таварствам у арганізаванні грамадскіх трусятнікаў і гадавальнічых звычай і сабак.

6. Збыт усеі дабыткавай паліўнічымі пушніны, дзичы і прадуктаў рожнога экспарта, за выключэннем прадуктаў, неабходных для патрэбнасці калгаснікаў, нагварэцца выключна праз раённую паліўнічую кавпэрацыю. Калгасы інкай самастойнай працы па нарыхтоўцы пушніны не вядуць, садзейнічаючы абхату гэтай працы промыслу паліўнічай кавпэрацыі, спецыяльна прызначанай для ажыццяўлення гэтай задачы.

7. Прыбыткі калгаснікаў ад паліўчэння разглядаюцца як прыбытак ад пачобных промыслаў, а адлічэннем ад іх у неадданы капітал калгасу, згодна закону ад 3-да 100%. Адлічэнне вытварэцца праўдзеньнем калгасу, па прадастаўленню паліўнічага таварства звестак аб прыбытках калгаснікаў, альбо па ўмовы паліўнічага таварства з калгасам адлічваецца раённым паліўнічым таварствам пры вытворчым разліку за здаваемую калгаснікамі прадукцыю і перадаецца калгасу.

Праўдзены Белкалгасцентру і Белкахотсаюзу прамаюць раённым таварствам паліўнічых, райкалгаснозам, калгасам і паліўнічым ячэйкам кіравацца ў далейшым гэтай згодай.

Праўдзены Белкалгасцентру Міцькоў.

Праўдзены Белкахотсаюзу Сільнікаў.

Увесну разгарнуць трусагадоўлю. Паклапаціцца аб карму на зіму: нарыхтаваць сена, корань-плодаў, зеляніны. Танны корм даць танны і прадукт трусятніка.

ЦАНА 30 кап.

П

А Л Я У Н І Ч Ы

597

Б е л а р у с і

